

RAPORT DE ACTIVITATE

2024

FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA”
DIN MOLDOVA

CUPRINS:

Cuvânt înainte	4
Capitolul I. Resursele umane din domeniul sănătății	5
1.1. Situația actuală și planificarea resurselor umane din sănătate	5
1.2. Asigurarea unităților medicale cu personal	6
1.3. Perfecționarea și formarea profesională a cadrelor medicale	9
1.4. Fluctuația lucrătorilor medicali	10
1.5. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați	11
1.6. Fenomenul de „îmbătrânire” a cadrelor medicale	12
1.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul resurselor umane ...	13
Capitolul II. Finanțarea domeniului sănătății	14
2.1. Generalități	14
2.2. Cheltuielile din bugetul public consolidat pentru domeniul sănătății	15
2.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	15
2.4. Transferurile din bugetul de stat în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală ..	16
2.5. Asigurarea medicală a populației	18
2.6. Direcțiile prioritare de utilizare a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală ...	20
2.7. Participarea reprezentanților sindicatului la administrarea unității	21
2.8. Obiectivele și revendicările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății	21
Capitolul III. Remunerarea muncii, motivarea și protecția angajaților din domeniul sănătății	23
3.1. Salariul mediu lunar al angajaților din instituțiile medicale din subordinea Ministerului Sănătății în anul 2024	24
3.2. Plata suplimentului/sporului pentru indicatorii de performanță	30
3.3. Stimularea angajaților prin plata premiilor și a ajutorului material	32
3.4. Planificarea cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%) ...	33
3.5. Obiectivele și revendicările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul remunerării muncii și protecției social-economice a salariaților	33
Capitolul IV. Parteneriatul social în sfera muncii	35
4.1. Informații generale	35
4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii	35
4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative	37
4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale	38
4.5. Obiective pentru realizare în următoarea perioadă	38
Capitolul V. Acțiuni de ingerință în activitatea sindicală	40
Capitolul VI. Securitatea și sănătatea în muncă	42
Capitolul VII. Asistența juridică	44
Capitolul VIII. Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare	50
Capitolul IX. Activitatea educațională și de formare sindicală	58
Capitolul X. Activitatea Organizației de tineret	60
Capitolul XI. Activitatea comisiei de cenzori	61

CUVÂNT ÎNAINTE

Dragi membri și parteneri,

Fiecare an aduce noi provocări și realizări în eforturile Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova de a proteja și promova drepturile angajaților din sectorul sănătății. Activitatea noastră este ghidată de angajamentul ferm pentru asigurarea unor condiții de muncă echitabile, acces la resurse și o reprezentare solidă în fața provocărilor economice și sociale.

Anul 2024 a fost marcat de numeroase inițiative care au contribuit la consolidarea solidarității în rândul membrilor noștri și la promovarea dialogului constructiv cu autoritățile publice. Prin eforturi susținute, am abordat teme precum siguranța la locul de muncă, salarizarea echitabilă și recunoașterea profesionalismului lucrătorilor din domeniul sănătății.

Prezentul raport de activitate, elaborat pentru anul 2024, subliniază principalele acțiuni și realizări ale Federației, oferind o imagine clară asupra pașilor făcuți pentru apărarea intereselor membrilor noștri. De asemenea, reflectă valorile care ne ghidează: unitatea, responsabilitatea și transparența.

Prin intermediul unei colaborări strânse cu partenerii sociali și instituțiile relevante, ne-am propus să consolidăm beneficiile oferite membrilor de sindicat și să contribuim la o mai bună integrare a drepturilor acestora în politicile naționale. Ne bucurăm să constatăm că, în ciuda obstacolelor, am reușit să realizăm progrese semnificative în domenii esențiale.

Viitorul rămâne o provocare, dar și o oportunitate de a ne demonstra angajamentul față de cei pe care îi reprezentăm. Continuăm să lucrăm pentru a dezvolta soluții inovatoare și strategii eficiente, astfel încât fiecare membru să se bucure de o reprezentare demnă și de sprijin real.

Cu speranță și determinare, privim spre anul următor ca pe o oportunitate de a construi pe temelia solidă pe care am clădit-o până acum.

Drepturile lucrătorilor din domeniul sănătății sunt prioritatea noastră!

Cu deosebit respect,

Igor ZUBCU

Președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

1.1. Situația actuală și planificarea resurselor umane din sănătate

Medicina trece printr-o perioadă de transformare fără precedent, determinată de progresele tehnologice, schimbările demografice și nevoile în evoluție ale pacienților. La nivel global, ca și la nivel național, sectorul sănătății se confruntă cu o penurie severă de personal. Analizele statisticilor din ultimele decenii proiectează un deficit de 10 milioane până în 2030, la nivel mondial. Se așteaptă ca cererea de lucrători în domeniul sănătății să crească, la nivel mondial, cu 29% în următorul deceniu, necesitând măsuri transformatoare pentru a depăși această provocare critică.

Republica Moldova de asemenea se confruntă cu un deficit substanțial de lucrători medicali. Oricât de avansate nu ar fi noile tehnologii medicale, populația Republicii Moldova, în special oamenii din mediul rural, au nevoie de medici și asistenți medicali. Or, Constituția Republicii Moldova garantează dreptul fundamental la servicii medicale și asigurarea accesului cetățeanului la aceste servicii medicale.

De aceea, planificarea și managementul resurselor umane în sănătate trebuie să rămână o prioritate continuă pentru stat. Este nevoie de o planificare a resurselor umane din sistemul de sănătate, nu pe termen scurt, în funcție de posibilitatea financiară precară a statului, dar în funcție de necesitatea argumentată pentru furnizarea serviciilor medicale de calitate pentru cetățeni. Investițiile continue în perfecționarea și gestionarea eficientă a cadrelor medicale vor reduce din vulnerabilitățile sistemului de sănătate.

Lipsa de cadre medicale este cauzată de diverși factori și anume:

- durata mare de studii;
- mecanism netransparent de angajare;
- atractivitatea redusă a profesiei medicale;
- nivelul salarial neatractiv;
- epuizarea profesională;
- migrația personalului medical calificat, în special în România – lucrătorii medicali migrează spre țările cu venituri mari pentru a beneficia de salarii mai mari;
- satisfacția redusă la locul de muncă;
- condiții de lucru nesatisfăcătoare;
- relații dificile cu pacienții și beneficiarii;
- sistem de formare profesională medicală continuă depășit;
- lipsa oportunităților de avansare în carieră și metode deficiente de promovare.

În concluzie, resursa umană din țară, în ultimii ani se confruntă cu aceleași probleme:

- distribuția neuniformă a cadrelor medicale la nivel teritorial (discrepanțe între mediul urban și cel rural) în acoperirea cu personal medical;
- deficit de personal medical în anumite domenii de activitate, cum ar fi sănătatea mintală;
- motivarea financiară insuficientă a cadrelor medicale în raport cu statutul și importanța profesiei;
- condiții deficitare de muncă și infrastructura socială slab dezvoltată la nivel local;
- vârsta medie înaintată a personalului medical, în special în asistența medicală primară;
- nivelul de calificare necorespunzător cerințelor;
- deși există un număr suficient de absolvenți în medicină, aceștia abandonează profesia.

Reieșind din acestea, eforturile statului ar trebui orientate spre implementarea unor politici în domeniul resurselor umane din sănătate prin prisma a două aspecte importante: pe de o parte asigurarea protecției sănătății mintale și a condițiilor de muncă decente a lucrătorului din sănătate, iar pe de altă parte asigurarea bunăstării acestuia.

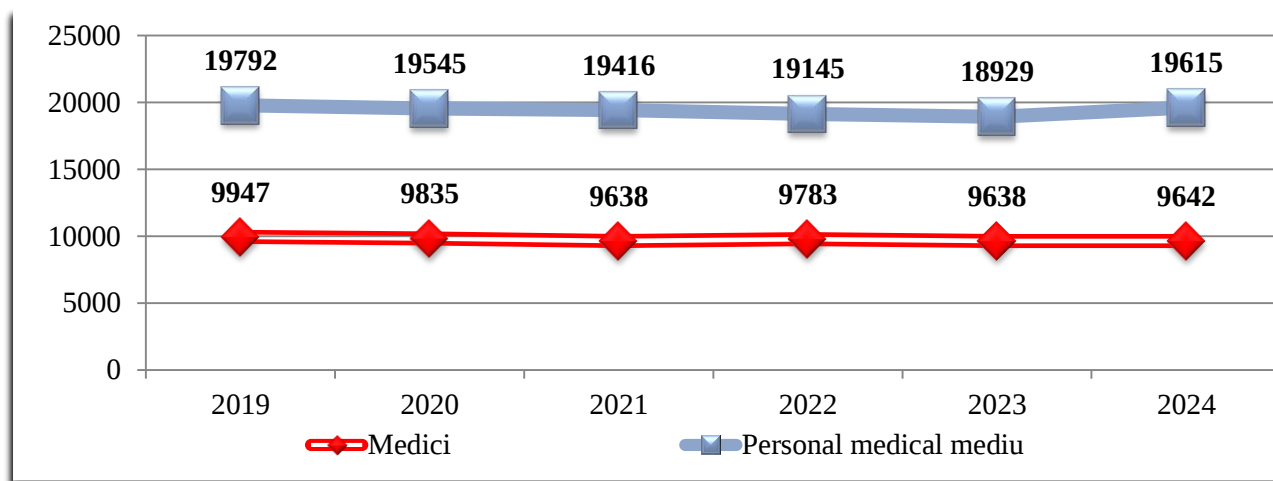
1.2. Asigurarea unităților medicale cu personal

Potrivit datelor prealabile pe anul 2024 furnizate de președinții organizațiilor sindicale primare (la moment există doar date oficiale pentru anul 2023 furnizate de Agenția Națională în Sănătate Publică), în instituțiile medicale din subordinea Ministerului Sănătății afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, la 31 decembrie 2024, activau **9642** de medici (9638 la 31.12.2023) și **19615** de asistenți medicali, moașe și asimilați (18929 la 31.12.2023) (tabelul nr. 1, figura nr. 1).

Tabelul nr. 1. Numărul personalului medical din unitățile medicale subordonate Ministerului Sănătății, anii 2019-2024

Numărul persoanelor fizice	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (date prealabile)
Medici:						
<i>Pe țară:</i>	12552	12394	12214	12600	12316	
<i>În instituțiile din subordinea Ministerului Sănătății</i>	9947	9835	9638	9783	9638	9642
Personal medical mediu:						
<i>Pe țară:</i>	23584	23187	23954	23687	23573	
<i>În instituțiile din subordinea Ministerului Sănătății</i>	19792	19545	19416	19145	18929	19615

Figura nr. 1. Numărul personalului medical din unitățile medicale subordonate Ministerului Sănătății, anii 2019-2024

Conform datelor oficiale furnizate de Agenția Națională în Sănătate Publică, asigurarea cu cadre medicale la 10 mii locuitori rămâne în continuare insuficientă și reflectă lipsuri și tendințe îngrijorătoare.

În anul 2023 densitatea lucrătorilor medicali la 10 mii populație, la nivelul instituțiilor subordonate Ministerului Sănătății a fost de 39,8 medici și 78,1 personal medical mediu.

Or, în Strategia Națională „SĂNĂTATEA 2030”, ca și obiective pe termen lung sunt stabiliți doi indicatori importanți privind asigurarea cu cadre medicale:

1. Asigurarea cu medici (la 10 mii de locuitori) – $\geq 47,5$ medici (pentru 2025) și $\geq 48,0$ (pentru 2030);

2. Asigurarea cu personal medical mediu (la 10 mii locuitori) – $\geq 92,5$ (pentru 2025) și $\geq 93,0$ (pentru 2030).

De remarcat că oficial, la nivel de țară, adică luând în considerare cadrele medicale care nu activează în instituțiile subordonate Ministerului Sănătății, în anul 2023 sunt înregistrați 50,8 medici și 97,3 personal medical mediu la 10 mii populație.

Și în anul 2024 a persistat aceea distribuție geografică neuniformă a cadrelor medicale, cu o concentrare preponderentă în mediul urban, în detrimentul celui rural, înregistrându-se un deficit de medici de familie în localitățile rurale și anumite categorii de medici specialiști în instituțiile medico-sanitare raionale.

Datele oficiale pe țară arată că cel mai redus grad de asigurare a populației cu medici la 10 mii locuitori se înregistrează în teritoriile îndepărtate municipiilor, în raioanele Taraclia, Basarabeasca, Ștefan-Vodă, Leova, Cantemir, Ungheni, Sângerei, Dondușeni, Fălești, Florești, Drochia, Glodeni, Râșcani și Nisporeni, indicatorul fiind sub nivelul de 20 medici la 10 mii locuitori. Valoarea cea mai mare a acestui indicator a fost realizată pe municipiul Bălți, unde densitatea medicilor este de 43 de medici la 10 mii locuitori.

Trebuie de menționat că, la finele anului 2024, ponderea personalului medico-sanitar (medici, personal medical mediu și personal auxiliar sanitar) în totalul angajaților din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală (indicator calculat ca proporție dintre numărul persoanelor angajate în funcții medicale raportat la numărul total de persoane angajate în unitățile medicale) a fost în mediu de 84% (cu 1,4 puncte procentuale mai mult decât în anul 2023 – 82,6%).

Respectiv, ponderea medicilor a constituit 20,2% (comparativ cu anul 2023 – 21,4%), iar personalul medical mediu – 42% (comparativ cu anul 2022 – 38,7%) (tabelul nr. 2). Aceste date arată că în anul de referință au fost angajate mai multe persoane în posturi de asistente medicale, lucru îmbucurător, în contextul în care în ultimii ani se resimțea un deficit drastic de asistente medicale și moașe.

Tabelul nr. 2. Ponderea personalului medical (medici, asistenți medicali și personal medical inferior) din SAOAM în totalul personalului din unitate, anii 2021-2024

Tipul instituției și de asistență medicală prestată	Ponderea cadrelor medicale și sanitare în numărul total de angajați în 2021	Ponderea cadrelor medicale și sanitare în numărul total de angajați în 2022	Ponderea cadrelor medicale și sanitare în numărul total de angajați în 2023	Ponderea cadrelor medicale și sanitare în numărul total de angajați în 2024
Total instituții încadrate în SAOAM	83,0%	82,6%	82,6%	84,0%
Medici:	20,8%	21,3%	21,4%	20,2%
Personal medical mediu:	39,6%	39,0%	38,7%	42,0%
Asistența medicală spitalicească	85,2%	84,6%	85,1%	85,3%
Medici:	19,9%	20,6%	20,9%	20,7%
Personal medical mediu:	37,0%	36,3%	36,0%	36,2%
Asistența medicală specializată de ambulator	88,0%	90,6%	90,5%	91,3%
Medici:	35,2%	38,6%	39,5%	39,4%
Personal medical mediu:	39,0%	39,4%	37,8%	38,3%
Asistența medicală primară	84,5%	83,0%	83,1%	86,4%
Medici:	21,8%	19,3%	19,6%	16,2%
Personal medical mediu:	47,2%	47,6%	47,2%	56,5%
Asistența medicală urgentă prespitalicească	61,9%	62,2%	61,5%	62,6%
Medici:	8,8%	8,6%	8,3%	7,8%
Personal medical mediu:	33,0%	33,0%	32,8%	33,5%

Ponderea funcțiilor ocupate de medici și personal medical mediu pe sectoare de activitate, în anul trecut, per total instituții încadrate în asigurările medicale, a arătat în felul următor:

Medici: sector spitalicesc – 20,7%; asistența medicală de ambulator – 39,4%, asistența medicală primară – 16,2% și asistența medicală urgentă prespitalicească – 7,8%.

Personal medical mediu: sector spitalicesc – 36,2%; asistența medicală de ambulator – 38,3%, asistența medicală primară – 56,5% și asistența medicală urgentă prespitalicească – 33,5%.

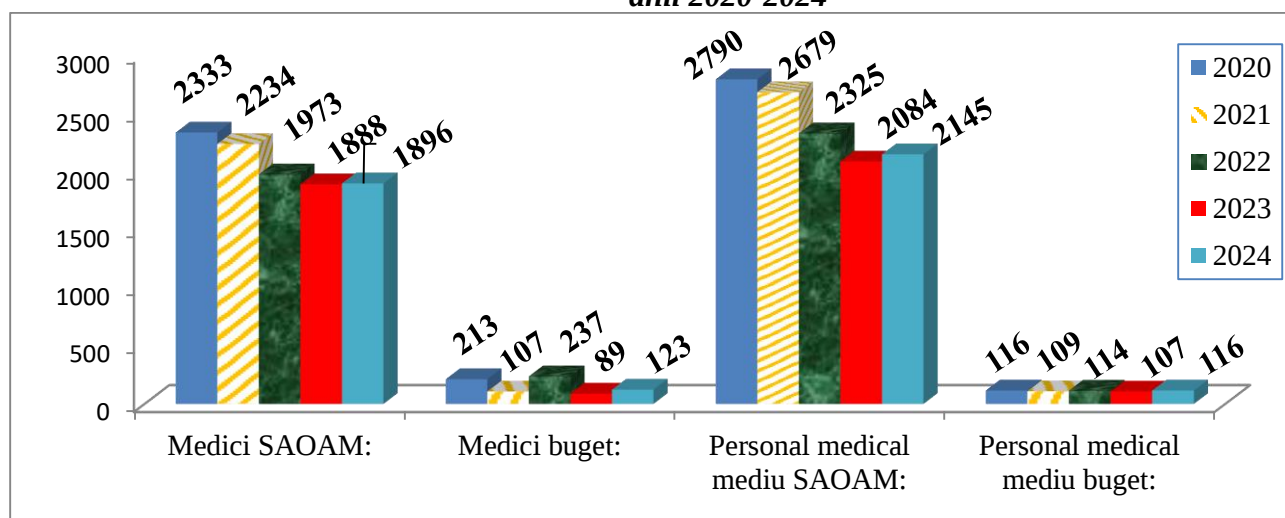
Datele prealabile colectate de către Federație atestă că deficitul de cadre medicale în Moldova în 2024 s-a redus, în special în rândul asistentelor medicale și a moașelor. Aceasta se datorează în primul rând majorărilor de salarii din ultimii ani, dar și a altor garanții și drepturi stabilite de către stat pentru personalul medical din unitățile medicale încadrate în SAOAM, cum ar fi majorarea indemnizațiilor unice pentru tinerii specialiști din medicină sau compensarea cheltuielilor de transport pentru cadrele medicale care activează în afara localității de domiciliu.

Totuși, chiar dacă indicatorii de ocupare a posturilor medicale cresc, deficit de lucrători medicali încă mai există în sistemul medical din țară, mai cu seamă în unitățile medicale care nu sunt încadrate în SAOAM, adică cele cu finanțare exclusiv bugetară. Conform datelor prealabile numărul medicilor lipsă (calculată ca diferență dintre funcțiile aprobate și funcțiile ocupate) în 2024 este de circa 1,9 mii de specialiști (circa 1896 medici în SAOAM și 123 medici în sistemul bugetar), iar cea de personal medical mediu – în jur de 2 mii (circa 2145 asistente medicale/ asistenți medicali și moașe în SAOAM și 116 asistente medicale în sistemul bugetar) (tabelul nr. 3, figura nr.2).

Tabelul nr. 3. Necesitatea de personal medical în unitățile medicale subordonate Ministerului Sănătății anii 2020-2024

Categoria de personal medical insuficient <i>(raportul dintre funcțiile aprobate și funcțiile ocupate, inclusiv prin cumul)</i>	Necesitatea de cadre medicale în 2020 (persoane)	Necesitatea de cadre medicale în 2021 (persoane)	Necesitatea de cadre medicale în 2022 (persoane)	Necesitatea de cadre medicale în 2023 (persoane)	Necesitatea de cadre medicale în 2024 (persoane)
Medici SAOAM:	2333	2234	1973	1888	1896
Medici buget:	213	107	237	89	123
Personal medical mediu SAOAM:	2790	2679	2325	2084	2145
Personal medical mediu buget:	116	109	114	107	116

Figura nr. 2. Necesitatea de personal medical în unitățile medicale subordonate Ministerului Sănătății, anii 2020-2024

Respectiv, conform datelor prealabile, în instituțiile medicale finanțate de la bugetul de stat ar fi nevoie de 123 de medici și 116 de asistenți medicali, iar în instituțiile medicale încadrate în SAOAM ar fi necesar încă cel puțin 1896 de medici și 2145 de asistenți medicali și moașe.

În cazul instituțiilor medicale din asigurări, reieșind din specificul asistenței medicale prestate, deficitul de cadre medicale este următorul:

- în asistența medicală spitalicească – 759 medici și 961 de asistenți medicali și moașe (în 2023 – 812 medici și 1018 asistenți medicali);
- în asistența medicală specializată de ambulator – 346 medici și 279 asistenți medicali (în 2023 – 324 medici și 283 asistenți medicali);
- în asistența medicală primară – 494 medici și 621 asistenți medicali (în 2023 – 492 medici și 675 asistenți medicali);
- în alte tipuri de asistență medicală, inclusiv în asistența medicală urgentă – 297 medici și 284 asistenți medicali.

În conformitate cu datele prezentate în rapoartele anuale, gradul de ocupare al funcțiilor aprobate în statele de personal (total personal medical și non medical) ale instituțiilor medicale, în anul 2024, a fost de:

- în asistența medicală spitalicească – 91,5% (în comparație cu 91,0% în anul 2023);
- în asistența medicală specializată de ambulator – 91,3% (în comparație cu 85,4% în anul 2023);
- în asistența medicală primară – 86,4% (în comparație cu 89,9% în anul 2023);
- în asistența medicală urgentă prespitalicească (IMSP CNAMUP) – 62,6% (în comparație cu 94,4% în anul 2023);
- în cadrul serviciilor de sănătate publică (ANSP) – 83,8% (în comparație cu 94,3% în anul 2023);
- în cadrul instituțiilor medicale bugetare, cu excepția ANSP – 83,2% (în comparație cu 81,1% în anul 2023).

Important de accentuat că, în conformitate cu datele oficiale ale Agenției Naționale de Sănătate Publică, coeficientul cumulării în rândul medicilor înregistrează mărimea 1,2 la nivel de instituții subordonate Ministerului Sănătății. Deci, actualmente, la nivel național, un medic activează în mediu pe 1,2 funcții. Cel mai mare coeficient al cumulării în rândul medicilor a fost înregistrat în raionul Cantemir (1,8) și în raionul Leova (1,7).

1.3. Perfecționarea și formarea profesională a cadrelor medicale

Legea ocrotirii sănătății nr.411/1995 prevede principiul responsabilității organelor și instituțiilor medico-sanitare pentru perfecționarea calificării personalului medico-sanitar și farmaceutic și organizarea formării/perfecționării profesionale o dată la 5 ani a acestora în instituții sau facultăți de perfecționare din republică sau străinătate. În art.10 al Legii respective este expusă norma privind dreptul și obligația lucrătorului medical de a-și perfecționa continuu cunoștințele profesionale.

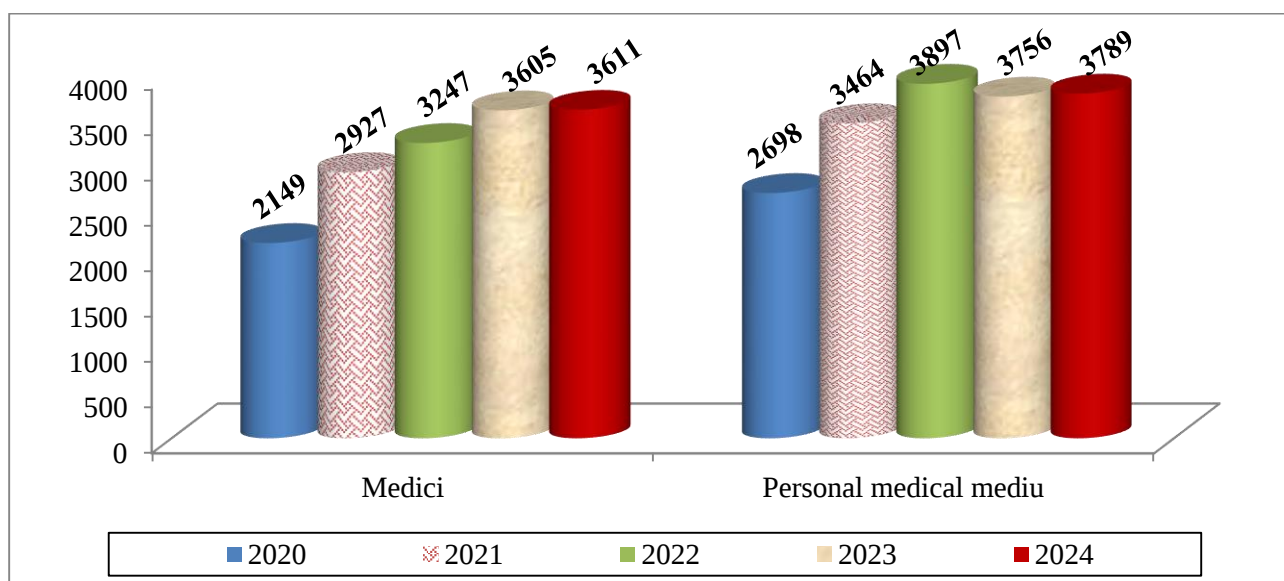
Actele normative în vigoare, inclusiv Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2022-2025, obligă angajatorii să planifice cel puțin 2% din fondurile de salarizare pentru perfecționarea continuă a cadrelor medicale. În realitate însă, prestatorii de servicii medicale planifică mijloace financiare necesare realizării acestui scop în mărime mult mai mică decât acest plafon minim.

Conform datelor prealabile obținute, în anul 2024, au beneficiat de formarea profesională un număr de circa 3611 de medici, farmaciști, alți specialiști studii superioare în domeniul sănătății și în jur de 3789 de asistenți medicali, tehnicieni și asimilați în domeniul sănătății (tabelul nr. 4, figura nr. 3).

Tabelul nr. 4. Numărul cadrelor medicale care au beneficiat de formare profesională, anii 2020-2024

Categorია de personal medical	Anul				
	2020	2021	2022	2023	2024
Medici, farmaciști, alți specialiști studii superioare în domeniul sănătății	2149	2927	3247	3605	3611
Asistenți medicali, tehnicieni și asimilați în domeniul sănătății	2698	3464	3897	3756	3789

Figura nr. 3. Numărul cadrelor medicale care au beneficiat de formare profesională, anii 2020-2024

Conform datelor prealabile prelucrate de Federație pentru anul 2024, la nivelul instituțiilor medicale subordonate Ministerului Sănătății, doar circa 73% din medici și respectiv circa 82% din categoria personalului medical mediu dețin categorii de calificare. Pierderea interesului cadrului medical în a-și obține sau reînnoi categoria de calificare este generată în mare parte din cauza excluderii suplimentului la salariu pentru deținerea unei categorii de calificare din anul 2016, în cazul celor care activează în instituțiile medico-sanitare încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Reieșind din aceste statistici, Federația Sindicală „Sănătate” insistă către Ministerul Sănătății de fiecare dată când se implementează modificări la politicile de salarizare de a include în componența salariului lucrătorilor medicali și farmaceutici suplimentul pentru deținerea unei categorii de calificare.

1.4. Fluctuația și migrația lucrătorilor medicali

Experiența ultimilor ani arată că lucrătorii medicali migrează spre țările cu venituri mari pentru a beneficia de salarii mai mari, majoritar în România. Fenomenul de migrație a lucrătorilor medicali este accentuat de mai mulți factori și anume: oportunitățile oferite de sistemele de sănătate din alte țări, dinamica motivațiilor profesionale, sociale și inovatoare ale medicilor, lacunele sistemului național de sănătate devenind argumente decizionale de emigrare.

Deși migrația internațională a lucrătorilor medicali are multiple consecințe negative asupra sistemului de sănătate național dar și asupra societății în ansamblu, în prezent nu se cunoaște cu exactitate numărul medicilor care au emigrat pentru a profesa în sistemele de sănătate din străinătate.

În același timp se intensifică și fluctuația cadrelor medicale între instituții medicale sau, în situații și mai grave, lucrătorii medicali abandonează profesia medicală atunci când apar noi oportunități în alte sectoare de activitate.

Conform datelor prezentate de organizațiile sindicale primare, în anul 2024, din diferite motive, au fost încetate relațiile de muncă cu 3962 lucrători (în 2023 – 4378 de persoane).

Din numărul angajaților disponibilizați, cea mai mare pondere o înregistrează disponibilizarea din funcție din proprie inițiativă – 85,3% (3379 de salariați), comparativ cu 87,8% în anul 2023 (respectiv 3845 de persoane).

Totuși, în anul 2024 au existat și concedieri din inițiativa angajatorului (220 de persoane), care au constituit 5% din totalul disponibilizărilor înregistrate în unitățile medicale afiliate (tabelul nr. 5).

Disponibilizări în masă a salariaților membri de sindicat nu s-au înregistrat.

Tabelul nr. 5. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal și motivele fenomenului, anii 2020-2024

Nr. d/r	Categoriile de Personal	Anii				
		2020	2021	2022	2023	2024
Disponibilizați total pe diverse motive						
1.	Medici	1062	1086	530	855	819
2.	Personal medical veriga medie	1695	1496	1094	1254	1238
3.	Alt personal	2443	2367	2205	2269	1875
4.	Total	5200	4939	3829	4378	3962
1. Disponibilizați la inițiativa angajatorului						
1.	Medici	30	53	16	43	28
2.	Personal medical veriga medie	34	40	44	60	41
3.	Alt personal	84	117	88	117	87
4.	Total	148	210	148	220	186
2. Disponibilizați la inițiativa salariaților						
1.	Medici	868	861	388	708	658
2.	Personal medical veriga medie	1532	1337	968	1123	1105
3.	Alt personal	2097	2053	1873	2014	1616
4.	Total	4497	4254	3229	3845	3379
3. Disponibilizați din alte motive						
1.	Medici	164	172	126	104	133
2.	Personal medical veriga medie	129	119	82	71	92
3.	Alt personal	262	197	244	138	172
4.	Total	555	475	452	313	397

1.5. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anul 2024 în unitățile medicale subordonate Ministerului Sănătății s-au angajat 3509 de salariați (în 2023 – 3681 de persoane) (tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați, anii 2020-2024

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Numărul de salariați nou-angajați, în total	2020	4318	783	1546	1989
	2021	4236	687	1288	2182
	2022	3152	564	821	1767
	2023	3681	731	1051	1899
	2024	3509	736	1160	1613

Din informația prezentată în tabelele nr. 5 și nr. 6 se constată că numărul disponibilizărilor, în 2024, este cu 453 mai mare decât numărul angajărilor (diferența dintre acești indicatori în anul 2023 fiind de 697), demonstrând existența fenomenului de abandon al profesiei medicale.

Din datele prezentate de instituții constatăm că numărul tinerilor specialiști angajați în cadrul instituțiilor medicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” și subordonate Ministerului Sănătății este următorul:

- Tineri specialiști medici și farmaciști – 256 de persoane;
- Tineri specialiști asistenți medicali și farmaciști cu studii medii – 298 de persoane.

1.6. Fenomenul de „îmbătrânire” a cadrelor medicale

Potrivit obiectivelor pe termen lung stabilite în Strategia Națională „SĂNĂTATEA 2030” aprobată în anul 2023 prin Hotărârea Guvernului nr.387/2023, indicatorii țintă intermediari pentru anul 2025 și respectiv indicatorii finali pentru anul 2030 sub aspectul vârstei resurselor umane din instituțiile medicale sunt următorii:

- 1) Ponderea medicilor cu vârsta de 55 de ani și peste:
 - Pentru anul 2025 – $\leq 44\%$,
 - Pentru anul 2030 – $\leq 45\%$.
- 2) Ponderea asistenților medicali cu vârsta de 55 de ani și peste:
 - Pentru anul 2025 – $\leq 45\%$,
 - Pentru anul 2030 – $\leq 46\%$.

În lipsa cadrelor medicale, medicii lucrează peste norma admisă înregistrând în mediu un coeficient al cumulărilor de 1,2 și, totodată, continuă activitatea medicală medicii și asistentele medicale cu vârsta de pensionare. În Republica Moldova, circa 43,5% din medici și circa 44,5% din asistenți medicali au vârsta de peste 55 ani.

Conform datelor prezentate din colectivele unităților, în anul 2024, în unitățile medicale afiliate la Federație au activat 2395 de medici de vârstă pensionară, care reprezintă 26,3% din totalul medicilor și 2493 de asistente medicale cu vârsta de pensionară, respectiv 15,5% din total (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7. Numărul angajaților cu vârsta pensionară care activează în domeniul sănătății, anii 2020-2024

Anii	Categoriile de personal	Număr angajați cu vârsta pensionară care activează în instituțiile medicale	
		Total	Ponderea din total angajați (%)
2020	Medici	2645	26,9%
	Personal medical mediu	3253	17,0%
2021	Medici	2560	27,4%
	Personal medical mediu	3113	15,6%
2022	Medici	2681	27,9%
	Personal medical mediu	3111	16,1%
2023	Medici	2753	28,0%
	Personal medical mediu	3268	17,5%
2024	Medici	2395	26,3%
	Personal medical mediu	2493	15,5%

O analiză mai amănunțită asupra numărului de cadre medicale care au atins vârsta de pensionare, dar care continuă să activeze în unitățile medicale ne arată următoarea situație:

1. La nivel de țară, în sistemul de sănătate (atât în sectorul bugetar, cât și sectorul asigurărilor medicale), din numărul total de lucrători în unitățile medicale, 18,0% dețin statut de persoană cu vârsta de pensionare, din care 26,3% de medici și 15,5% asistente medicale și asimilați.

2. În unitățile medicale bugetare, indicatorul cu privire la îmbătrânirea cadrelor este mai mic 15,8% per total angajați (412 de persoane), respectiv 15,2% din medici (110 de persoane) și 19,4% din asistente medicale angajate (132 de persoane) dețin statutul de pensionari.

3. În spitalele din raioane, indicatorul de îmbătrânire a cadrelor în anul trecut a fost de 17,1% per total lucrători angajați în instituțiile medicale (1538 de persoane), din care 31,5% de medici (472

de persoane) din cei angajați dețin vârsta pensionară și, respectiv 15,0% (564 de persoane) – asistente medicale.

Cea mai critică situație este în sectorul asistenței medicale primare, în centrele de sănătate medicală din mediul rural, unde acest indicator depășește cu mult media pe țară. Respectiv, în conformitate cu analiza noastră, în centrele de sănătate din sate 19,4% din salariați sunt cu statut de pensionar. În totalul lucrătorilor medicali 39,7% din medici și 24,5% din asistentele medicului de familie din aceste unități sunt pensionari.

În raioanele Basarabeasca, Dondușeni, Ocnița, Telenești, Ceadâr-Lunga mai mult de jumătate din medicii de familie care activează sunt de vârstă pensionară.

1.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul resurselor umane

Pe segmentul resurselor umane, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își menține obiectivele declarate anterior:

1. *Neadmiterea disponibilizării în masă a angajaților.*
2. *Exercitarea controlului asupra respectării drepturilor și facilităților stabilite de legislația națională, europeană și de Convenția de ramură pentru cadrele medicale.*
3. *Propunerea și promovarea modificărilor actelor normative în vigoare, în vederea extinderii spectrului de beneficii sociale acordate lucrătorilor din sănătate, în special celor care activează în mediul rural.*
4. *Susținerea promovării persoanelor competente, în special, a tinerilor specialiști, în funcții de conducere, în condiții de maximă transparență, corectitudine și obiectivitate.*
5. *Participarea activă și continuă la ajustarea și îmbunătățirea mecanismelor de recrutare, menținere și de dezvoltare a resurselor umane în sănătate.*
6. *Promovarea necesității de ajustare a actelor normative privind normarea muncii și normativele de personal din cadrul unităților medicale.*
7. *Promovarea extinderii spectrului de garanții și drepturi pentru tinerii specialiști –medici, farmaciști, asistenți medicali.*
8. *Promovarea drepturilor angajaților de a beneficia de formare profesională continuă la locul de muncă.*
9. *Promovarea acțiunilor de menținere a sănătății mintale și a stării de bine la locul de muncă pentru salariații din instituțiile medicale.*
10. *Acordarea ajutorului metodologic și consultativ organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova întru soluționarea problemelor privind garanțiile de muncă, protecția veniturilor salariale, realizarea Contractelor colective de muncă, evaluarea riscurilor profesionale la locul de muncă.*

CAPITOLUL II

FINANȚAREA DOMENIULUI SĂNĂTĂȚII

2.1. Generalități

Finanțarea sectorului de sănătate trebuie să se regăsească printre obiectivele primordiale ale statului. Or, finanțarea insuficientă a sistemului de sănătate îngreunează și stopează funcționarea durabilă a sistemului, creând condiții nefavorabile în satisfacerea necesității populației în servicii medicale de calitate și suficiente.

În contextul crizelor naționale sau stărilor de excepție statul este cel care trebuie să găsească calea către un sistem de sănătate performant, echitabil, capabil să răspundă la urgențele de sănătate publică naționale pe de o parte și globală sau regională pe de altă parte. Însă, toate acestea nu se pot realiza în condiții financiare austere, în condițiile în care medicina avansează, iar un sistem de sănătate performant este extrem de costisitor.

Nivelul de dezvoltare al unui stat este influențat, în oarecare măsură, și de performanța sistemului de sănătate și de volumul finanțărilor alocate pentru acest sector. Serviciile de sănătate sunt costisitoare. Aceste costuri includ, pe de o parte, plățile pentru salariile personalului din instituțiile de sănătate, în raport cu riscul profesional, influența factorilor psiho-emoționali asupra sănătății lucrătorului, responsabilitatea și volumul de lucru, iar, pe de altă parte, plățile pentru medicamente și consumabile, tehnică performantă, investiții capitale, întreținerea infrastructurii și a transportului sanitar.

Sistemul de sănătate al Republicii Moldova este finanțat din mai multe surse:

- mijloace financiare bugetare;
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM);
- mijloace financiare acumulate din prestarea serviciilor medicale contra cost;
- donații, granturi și sponsorizări și alte surse financiare permise de legislație.

În opinia Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, domeniul sănătății publice trebuie să rămână o prioritate în totalul cheltuielilor publice, cu accent pe acoperirea universală cu servicii de sănătate. Aceasta ar trebui să se realizeze prin creșterea graduală a cheltuielilor publice pentru sănătate și atingerea țintei recomandate de Organizația Mondială a Sănătății și acceptate de țările membre, de creștere a cheltuielilor publice pentru sănătate până în 2030 cu cel puțin 1% din produsul intern brut, ajungând la media globală de 6% din PIB. Or, potrivit analizei cheltuielilor pentru sănătate în Moldova, în ultimii ani, Moldova se află printre ultimele țări din Europa la capitolul cheltuieli publice în sănătate în PIB (în anul 2024 – 5,6%, 2023 – 5,3%).

Totodată, asigurarea cu resurse suficiente pentru sectorul de sănătate și pentru dezvoltarea continuă a sistemului medical poate fi realizată prin sporirea finanțării sistemului din surse publice, inclusiv prin revizuirea formulei de transfer pentru sănătate din bugetul de stat și a contribuțiilor la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM).

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a expus aceste obiecții privind modul de constituire a surselor financiare necesare și finanțarea ramurii ocrotirii sănătății în avizele la proiectele de decizii (proiectele politicii anuale fiscale, vamale și salariale) elaborate de autorități, precum și în alte solicitări și revendicări înaintate în ultimii ani.

Federația a examinat și elaborat avizele la proiectele Legii bugetului de stat pentru anul 2024 și Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2024, prin care au fost expuse propuneri concrete de consolidare și sporire a surselor financiare necesare pentru sistemul de sănătate.

În ultimii ani, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a insistat, în mod repetat, către autoritățile statului, că ponderea cea mai mare de finanțare a serviciilor de sănătate nu trebuie să fie pusă pe umerii angajaților, ci în sarcina statului, care are menirea de a prevedea servicii de sănătate gratuite pentru cetățeni.

În opinia noastră, statul ar trebui să se orienteze către elaborarea unor mecanisme de motivare a plătitorilor primelor de asigurare medicală obligatorie, în special a celor ce contribuie procentual

din salariu și care nu apelează pe o anumită perioadă la prestatorii de servicii medicale pentru a beneficia de anumite servicii medicale, contribuind în mod solidar pentru alți beneficiari (cum ar fi cei din categoriile asigurate de stat care necesită cele mai multe servicii medicale). O oportunitate pentru acești plătitori activi, dar care nu beneficiază de servicii medicale și asistență medicală, ar putea fi anumite pachete de servicii medicale complementare, bilete de tratament sanatorial, vouchere de sport ș.a.

Consolidarea finanțării domeniului sănătății va avea un impact pozitiv inclusiv asupra resurselor umane din sănătate. Respectiv, pe segmentul finanțării domeniului ocrotirii sănătății, Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova îi revine rolul de sensibilizare și sesizare a statului, spre asigurarea unor salarii decente și condiții de muncă adecvate pentru cadrele medicale, fără de care calitatea actului medical nu poate fi asigurată.

2.2. Cheltuielile din bugetul public consolidat pentru domeniul sănătății

În anul 2024, conform datelor Ministerului Finanțelor din Moldova, în bugetul public național pentru ocrotirea sănătății au fost planificate și executate cheltuieli totale de 18 077,2 mil. lei, respectiv 14,7% din totalul cheltuielilor din bugetul public național, cu 2133,1 mil lei mai mult față de cheltuielile pentru sănătate realizate în anul 2023.

Pentru anul 2024 cheltuielile totale pentru ocrotirea sănătății au constituit 5,6% din PIB, față de 5,3% din PIB în anul 2023, deci au crescut cu 0,3 puncte procentuale (tabelul nr. 8).

Tabelul nr. 8. Cheltuielile totale pentru ocrotirea sănătății în bugetul public național, anii 2020-2024

Anii	Cheltuieli pentru ocrotirea sănătății (mil.lei) (executate)	Ponderea în totalul cheltuielilor din bugetul național (%)	Creșterea față de perioada anterioară (mil.lei)	Ponderea în PIB (%)
2020	9990,2	13,6	+ 1355,2	5,0
2021	13527,8	16,5	+3537,7	5,6
2022	13655,8	13,6	+128,0	5,0
2023	15944,1	13,5	+2288,3	5,3
2024	18077,2	14,7	+2133,1	5,6

Din totalul cheltuielilor pentru ramura ocrotirii sănătății de 18 077,2 mil.lei, 9 140,2 au fost prevăzute și executate în bugetul de stat, 15 849,9 mil.lei au fost prevăzute și executate în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală și 86,5 mil. lei în bugetul unităților administrative teritoriale.

Cheltuielile pentru sănătate și servicii medicale pe cap de locuitor în anul de referință au fost estimate la 7060,3 lei, comparativ cu 5 137,5 lei, în anul 2023.

2.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Sursa principală de finanțare a consumurilor și cheltuielilor publice din sectorul sănătății rămân Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM).

Veniturile FAOAM se formează din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, transferurile de la bugetul de stat și alte venituri, constituite din amenzi și sancțiuni pecuniare, dobânzi bancare, defalcări din impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației.

Analizând volumul FAOAM din ultimii ani, se observă că în anul 2024 față de anul 2023, veniturile și consumurile din Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală au sporit în felul următor:

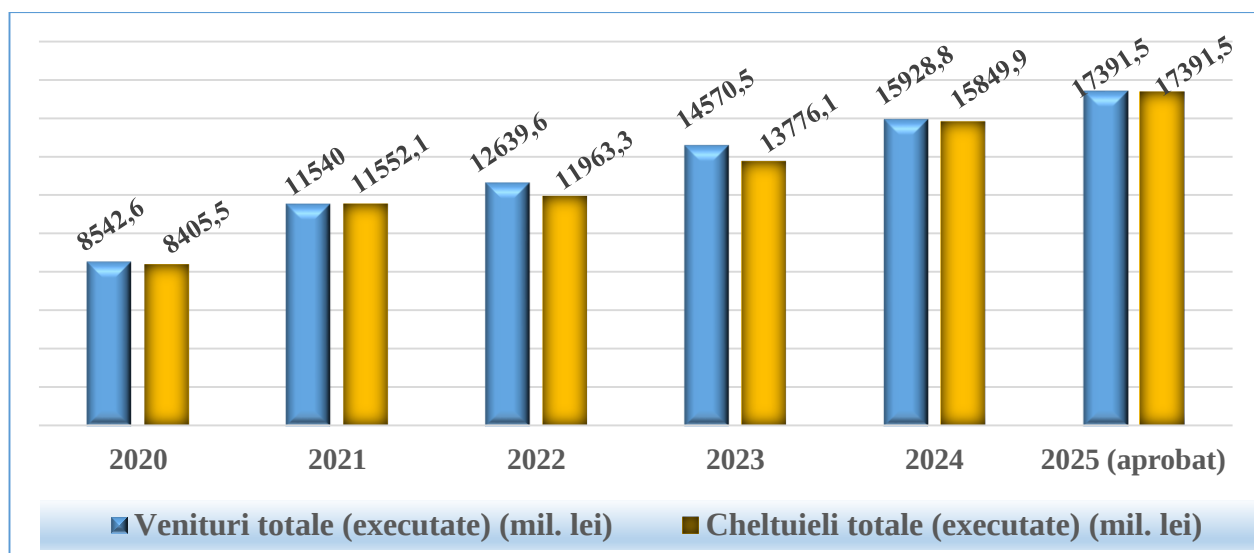
- veniturile FAOAM au crescut de la 14 570,5 mil. lei la 15 928,8 mil.lei, respectiv cu 9,3% (sau cu +1358,3 mil.lei);

- cheltuielile FAOAM au crescut de la 13776,1 mil. lei la 15849,9 mil.lei, respectiv cu 15,1% (sau cu +2073,8 mil.lei) (tabelul nr. 9, figura nr. 4).

Tabelul nr. 9. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, anii 2020-2024

Anii	Venituri totale (executate) (mil. lei)	Creștere		Cheltuieli totale (executate) (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2020	8542,6	+906,3	+11,9	8405,5	+915,8	+12,2
2021	11540,0	+2997,4	+35,1	11552,1	+3146,6	+37,4
2022	12639,6	+1099,6	+9,5	11963,3	+411,2	+3,6
2023	14570,5	+1930,9	+15,3	13776,1	+1812,8	+15,2
2024	15928,8	+1358,3	+9,3	15849,9	+2073,8	+15,1
2025 (aprobat)	17391,5	+1462,7	+9,1	17391,5	+1541,6	+9,7

Figura nr. 4. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, anii 2020-2024

2.4. Transferurile din bugetul de stat în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

După sursa de constituire, în componența veniturilor FAOAM pentru anul 2024, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, achitate de angajați, au ponderea cea mai mare – de 52,7%. În comparație cu perioada anului 2023 veniturile acestea au înregistrat o creștere de 1,1 mil lei sau cu 15,0%.

Transferurile de la bugetul de stat pentru categoriile asigurate de Guvern în FAOAM au constituit 43,0% din totalul veniturilor.

Veniturile din achitarea primei de asigurare în sumă fixă au o pondere neînsemnată de 294,6 mil. lei, respectiv circa 1,8% în totalul veniturilor acumulate în FAOAM. Comparativ cu anul precedent aceste venituri s-au majorat în anul 2024 față de anul 2023 cu 94,2 mil. lei.

În anul 2024, Guvernul și-a menținut calitatea de asigurat pentru 13 categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova (copii, studenți, persoane cu dizabilități, pensionari, șomeri, femei însărcinate ș.a.) și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova. Numărul persoanelor respective menținându-se în decursul ultimilor 5 ani în medie la nivel a circa

1,6 mil. de persoane (anul 2024 – 1 534 395 de persoane), deținând o cotă de peste 63% în totalul persoanelor integrate în sistemul AOAM.

De menționat că Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat în mod repetat în ultimii ani Guvernului și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină ca statul să-și exercite această funcție în măsură deplină și să finanțeze prioritar serviciile de sănătate pentru categoriile de persoane neangajate pentru care statul are calitatea de asigurat. Aceasta ar majora considerabil Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

Opinia Federației este că majorarea acestor transferuri de la bugetul de stat pentru persoanele asigurate de Guvern către FAOAM este necesară și oportună în condițiile în care mijloacele financiare alocate pentru categoriile de persoane asigurate de Guvern, reprezintă circa 43,0% din suma totală a veniturilor FAOAM, în condițiile în care persoanele asigurate de Guvern constituie ponderea majoritară, respectiv peste 60% din numărul total de persoane asigurate în SAOAM.

Respectiv, în anul 2024, transferurile din bugetul de stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat au constituit 6848,6 mil. lei, cu o majorare de 151,8 mil lei, respectiv 2,3% față de sumele transferurilor executate în anul 2023.

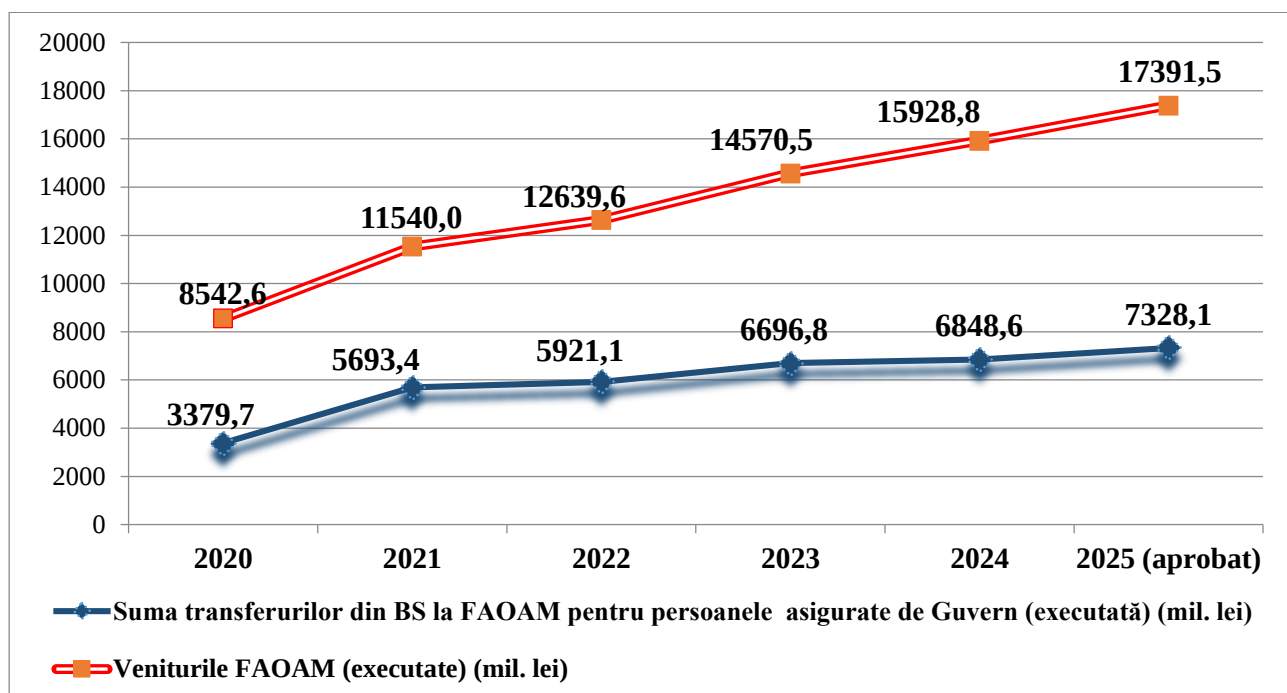
Suma transferurilor respective a constituit 43% din totalul veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2024, în pofida faptului că ponderea acestor transferuri de la bugetul de stat ar fi trebuit să constituie cel puțin 60%.

Analiza transferurilor de la bugetul de stat în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea persoanelor neangajate în ultimii 5 ani, atestă faptul că aceste sume nu întrunesc cel puțin jumătate din totalul veniturilor FAOAM, în condițiile în care aceste persoane depășesc 60% în totalul persoanelor integrate în sistemul AOAM (tabelul nr. 10, figura nr. 5).

**Tabelul nr. 10. Suma transferurilor de la bugetul de stat în FAOAM
pentru persoanele asigurate de Guvern,
anii 2020-2024**

Anii	Suma transferurilor din BS la FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern (executate) (mil. lei)	Creștere (%)	Veniturile FAOAM (executate) (mil.lei)	Ponderea transferurilor în total venituri (%)
2020	3379,7	+24,3	8542,6	39,6
2021	5693,4	+68,5	11540,0	49,3
2022	5921,1	+4,0	12639,6	46,8
2023	6696,8	+15,9	14570,5	46,0
2024	6848,6	+2,3	15928,8	43,0
2025 (aprobat)	7328,1	+7,0	17391,5	42,1

Figura nr. 5. Suma transferurilor de la bugetul de stat în FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern, anii 2020-2024

În anul 2024, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a reiterat solicitarea către autoritățile statului de a modifica *Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală*, astfel încât volumul transferurilor de la bugetul de stat pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, să se calculeze prin înmulțirea numărului de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat (la data de 31 decembrie a anului precedent anului de gestiune) cu mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă.

2.5. Asigurarea medicală a populației

Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense s-a menținut în anul 2024 în aceeași mărime ca și în ultimii ani – 9%, pe care o achită doar angajatul, începând cu anul 2021, din salariu și alte recompense.

Costul primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în anul 2024 s-a menținut la cuantumul din 2023 – 12636 lei.

Conform datelor Biroului național de statistică, în anul 2024, câștigul salarial mediu lunar nominal brut a constituit 14 096,7 lei. Respectiv, având în vedere acest salariu mediu brut pe economie putem concluziona că prețul primei de AOAM, pe care îl achită o persoană angajată, în medie timp de un an, este de 15 224 lei, contribuția respectivă fiind cu 2588 lei mai mare decât mărimea primei în sumă fixă stabilită pentru anul 2024.

Deja în mod tradițional, pentru anumite categorii de persoane care s-au asigurat în mod individual în anul 2024, au fost menținute reducerile la valoarea primei, dacă aceștia și-au achiziționat prima până la data de 31 martie 2024:

- 1014 lei (respectiv 92% reducere din costul real al poliței) pentru proprietarii de terenuri cu destinație agricolă;
- 1622 lei (respectiv 87,2% reducere din costul real al poliței) pentru persoanele fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul;
- 2028 lei (respectiv 84% reducere din costul real al poliței) pentru: fondatorii de întreprinderi individuale; persoanele fizice care iau în arendă sau folosință terenuri cu destinație agricolă; titularii de patentă de întreprinzător; persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje

și alte bunuri materiale; persoanele fizice care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal; alți cetățeni ai Republicii Moldova, străinii titulari ai dreptului de ședere permanentă și beneficiarii de protecție internațională, care nu sunt angajați și nu fac parte din nici una din categoriile enumerate și nu sunt asigurate de Guvern, care fac dovada aflării în Republica Moldova pentru cel puțin 183 de zile pe parcursul anului bugetar; străinii cărora li s-a acordat dreptul de ședere provizorie pe teritoriul Republicii Moldova pentru reîntregirea familiei, pentru studii, pentru activități umanitare, de voluntariat sau religioase și care nu sunt angajați.

- 4056 lei (respectiv 68% reducere din costul real al poliței) pentru toți cei care au achitat prima fixă în termen de până la data de 31 martie 2024, precum și mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții, traducătorii și administratorii autorizați, indiferent de forma juridică de organizare a activității, neangajați.

În opinia Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova aceste reduceri reprezintă un tratament discriminatoriu din punct de vedere financiar față de persoanele angajate, subminând prin aceasta principiul de achitabilitate în protecția populației țării.

O scurtă analiză expusă de Federație în avizul la proiectul Legii fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală pe anul 2024 a întărit argumentul expus privind existența unei inechități:

- cei care au cumpărat prima cu 1014 lei până la data de 31 martie 2024, au achitat de aproape 14 ori mai puțin decât suma achitată în mediu timp de un an de către o persoană angajată;

- cei care au cumpărat prima cu 1622 lei până la data de 31 martie 2024, au achitat de 8,7 ori mai puțin decât suma achitată în mediu timp de un an de către o persoană angajată;

- cei care au cumpărat prima cu 2028 lei până la data de 31 martie 2024, au achitat de 7 ori mai puțin decât suma achitată în mediu timp de un an de către o persoană angajată;

- cei care au cumpărat prima cu 4056 lei până la data de 31 martie 2024, au achitat de 3,5 ori mai puțin decât suma achitată în mediu timp de un an de către o persoană angajată.

Este de menționat că Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova nu a susținut menținerea acestor reduceri la costul primei în sumă fixă, poziție care a fost inclusă în mai multe revendicări adresate autorităților statului, inclusiv în avizul la proiectele anuale ale Legii fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Numărul persoanelor asigurate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală în anul 2024 a constituit circa 2,4 mil. de persoane, în ultimii 5 ani înregistrându-se o scădere cu 19 949 de persoane în numărul total de persoane asigurate cuprinse în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Pe de altă parte, a crescut numărul persoanelor asigurate în mod individual cu 42621 de persoane și numărul persoanelor asigurate de Guvern cu 22 391 de cetățeni (tabelul nr.10)

Tabelul nr. 11. Numărul persoanelor asigurate în SAOAM, anii 2020-2024

Anii	Total de persoane asigurate (pers.)	Persoane asigurate angajate	Persoane asigurate în mod individual	Persoane asigurate de Guvern
2020	2 573 389	880 990	63 210	1 629 189
2021	2 545 868	874 950	65 087	1 605 831
2022	2 518 982	872 709	62 756	1 583 517
2023	2 432 416	825 130	95 282	1 512 004
2024 (prealabil)	2 412 467	740 169	137 903	1 534 395

Totodată, numărul persoanelor asigurate de Guvern s-a majorat în anul 2024 cu circa 22 mii de persoane, constituind în anul 2024 circa 1 mil 534 mii de persoane.

2.6. Direcțiile prioritare de utilizare a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Cu privire la direcțiile prioritare de utilizare a FAOAM, legislația a rămas neschimbată, respectiv, veniturile din SAOAM se repartizează în felul următor:

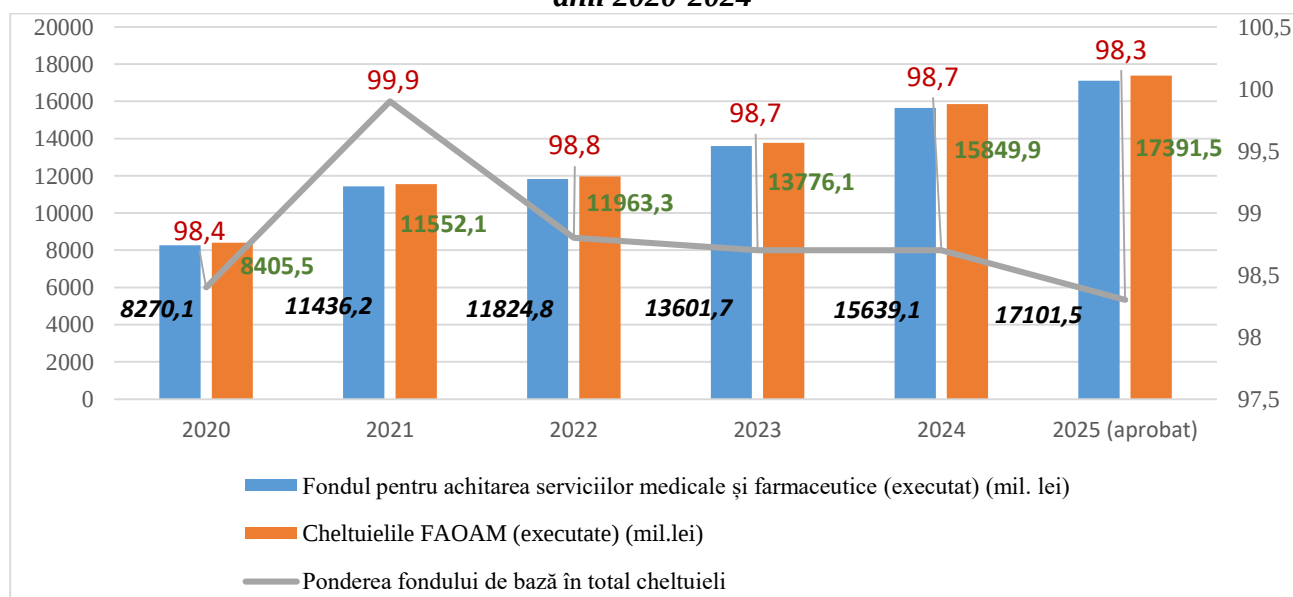
- fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice – nu mai puțin de 94%;
- fondul de rezervă – până la 1%;
- fondul măsurilor de profilaxie – 1%;
- fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale – până la 2%;
- fondul de administrare a sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală – până la 2%.

În anul 2024 fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice a constituit 15 639,1 mil. lei, cu 11,5% mai mult decât în anul 2023, ceea ce constituie 98,7% din totalul cheltuielilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (tabelul nr. 12, figura nr. 6).

Tabelul nr. 12. Ponderea Fondului pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice în totalul cheltuielilor, anii 2020-2024

Anii	Fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice (executat) (mil. lei)	Creștere anuală (%)	Cheltuielile FAOAM (executate) (mil.lei)	Ponderea fondului de bază în total cheltuieli (%)
2020	8270,1	+12,8	8405,5	98,4
2021	11436,2	+38,3	11552,1	99,9
2022	11824,8	+3,4	11963,3	98,8
2023	13601,7	+15,0	13776,1	98,7
2024	15639,1	+11,5	15849,9	98,7
2025 (aprobat)	17101,5	+9,3	17391,5	98,3

Figura nr. 6. Ponderea Fondului pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice în totalul cheltuielilor, anii 2020-2024

2.7. Participarea reprezentanților sindicatului la administrarea unității

Participarea salariaților la administrarea unității constituie unul din drepturile de bază ale salariaților. Dispoziția art.9 alin.(1) lit. j) din Codul muncii dispune, în acest sens, că salariații au dreptul la participare în administrarea instituției, în conformitate cu aceste prevederi și contractele colective de muncă. Dreptul salariaților la administrarea unității se realizează, de regulă, prin intermediul organizațiilor sindicale primare.

Or, participarea salariaților, respectiv a reprezentanților acestora la administrarea unității este garantată de legislație ca una dintre formele de realizare a parteneriatului social în sfera muncii.

Membrii organizațiilor sindicale primare trebuie să se implice activ la luarea deciziilor interne ce privește administrarea unității sau în stabilirea unor drepturi privind raporturile de muncă ale salariaților.

În conformitate cu informația prezentată de președinții organizațiilor sindicale primare în rapoartele anuale, în anul 2024, implicarea acestora în repartizarea mijloacelor financiare prin Devizele de venituri și cheltuieli și controlul executării lor nu a fost considerabilă, deoarece din cele 238 de organizații sindicale primare doar 125 (52,5%), comparativ cu 167 de organizații (respectiv 72%) în anul 2023, au declarat că au participat la elaborarea Devizelor de venituri și cheltuieli și au examinat Devizul în comun cu administrația Unității. Cauzele invocate ale acestui fenomen sunt lipsa de posibilitate sau reticența administrației.

Totodată, în anul 2023, din 238 de organizații sindicale primare doar 137 (57,6%) au declarat că au participat la întocmirea listelor tarifare a angajaților instituției și, respectiv 97 (40,8%) au menționat că au participat la examinarea situației economico-financiare a instituției la adunarea/conferința colectivului de muncă.

Această analiză arată o situație mai deficitară decât în anul 2023, întrucât se încalcă grav dreptul consfințit prin legea supremă a muncii pentru salariați de a participa la administrarea unității în care activează, prin intermediul organizației sindicale din care face parte.

Important de menționat este că prevederile actelor normative în vigoare și conform Convenției colective (nivel de ramură), membrii comitetelor sindicale trebuie incluși în componența următoarelor comisii interne:

- a) Comisia privind tariful angajaților;
- b) Comisia privind stabilirea vechimii în muncă și a vechimii în specialitate a angajaților;
- c) Comisia de evaluare și validare a performanțelor profesionale individuale în muncă.

Totodată, angajatorul trebuie să consulte organul sindical în următoarele chestiuni:

- în procesul de elaborare și ajustare a statelor de personal ale Unității;
- la elaborarea listelor de tariful pentru anul de gestiune;
- în procesul de planificare a mijloacelor financiare pentru plata muncii, pentru formarea profesională, pentru stabilirea premiilor și a altor suplimente la salariu;
- la examinarea situațiilor financiar-economice ale instituțiilor;
- în cazul când angajatorul inițiază desfacerea contractului individual de muncă al unui membru de sindicat, este necesară consultarea prealabilă în scris a organului sindical respectiv;
- în procesul de identificare a funcțiilor pentru care este necesară formarea profesională;
- în orice decizie care poate influența drepturile și interesele salariaților, precum și la luarea deciziei de a planifica 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor salariaților.

2.8. Obiectivele și revendicările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății

Obiective propuse în domeniul finanțării domeniului sănătății:

1. Monitorizarea situației privind finanțarea suficientă a instituțiilor medicale de către stat, respectiv de către Compania Națională de Asigurări în Medicină, astfel încât sursele financiare

alocate să asigure plata decentă și corectă a salariilor lucrătorilor – pe de o parte, și oferirea de servicii medicale adecvate și de calitate cetățenilor – pe de altă parte.

2. Monitorizarea și analiza gestiunii surselor destinate sistemului de sănătate, inclusiv a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

3. Solicitarea reducerii constrângerilor bugetare și limitărilor în gestionarea mijloacelor financiare deținute de instituțiile medicale.

4. Solicitarea revizuirii formulei de calcul a transferurilor de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru categoriile de persoane neangajate asigurate de Guvern, astfel încât transferurile de la bugetul de stat să se calculeze prin înmulțirea numărului persoanelor neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurator (la data de 31 decembrie a anului precedent anului de gestiune) cu mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă, dar nu prin indexarea cu Indicele prețului de consum pentru anul precedent a volumului transferurilor de la bugetul de stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul precedent.

5. Solicitarea ajustării la valoarea reală a costului primei de asigurare în formă de sumă fixă și eliminarea reducerilor la acest cost pentru anumite categorii de persoane sau ocupații, care nu se mai consideră a fi vulnerabile din punct de vedere al veniturilor deținute.

6. Solicitarea finanțării complete de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a cazurilor tratate în instituțiile medicale, conform costurilor reale și eliminarea practicii de a penaliza financiar instituțiile în cazul invalidării de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a cazurilor tratate realizate de către instituții.

7. Sesizarea conducătorilor unităților medicale despre obligația de a respecta dreptul salariaților, respectiv al sindicatelor, la administrarea instituțiilor, în conformitate cu dreptul acestora garantat de legislație, în scopul valorificării corecte, obiective, transparente și oportune a mijloacelor financiare de către managerii instituțiilor medicale.

8. Reanimarea și amplificarea parteneriatului social din ramură, inclusiv prin prisma examinării propunerilor parvenite din partea sindicatelor cu privire la modul de finanțare a instituțiilor medicale.

CAPITOLUL III

REMUNERAREA MUNCII, MOTIVAREA ȘI PROTECȚIA ANGAJAȚILOR DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Direcțiile prioritare de susținere a salariaților din domeniul sănătății pentru Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anul 2024, au fost orientate în scopul punerii în valoare a eforturilor și importanței muncii salariaților din domeniul sănătății, precum și întru asigurarea garanțiilor sociale și economice ale salariaților din ramură.

În urma lucrărilor Consiliul Republican al Federației din 17 aprilie 2024, Federația a înaintat autorităților statului un șir de revendicări, printre care și creșterea salariilor pentru lucrătorii din ramură. Or, Federația a solicitat continuarea implementării majorării veniturilor salariale cu cel puțin 20% în anul 2024 în scopul stabilirii unor salarii echitabile și decente pentru personalul care activează în domeniul medical și sanitar.

Solicitățile Federației privind creșterea veniturilor salariale ale lucrătorilor din unitățile medicale au fost orientate spre:

I. Modificarea și completarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, sub următoarele aspecte:

1. Stabilirea unei valori de referință unice pentru toți salariații din sectorul bugetar (respectiv, anularea valorilor de referință derogatorii de la valoarea generală pentru anumite categorii de angajați) și a unor coeficienți specifici pe sectoare sau domenii.

2. Amendarea art.27 din Lege, în scopul stabilirii unei norme generale care să prevadă expres că, atunci când salariul de bază stabilit în condițiile acestei legi (corespunzător clasei de salarizare stabilite în funcție de categoria de calificare, vechimea în muncă, nivelul unității bugetare) este mai mic decât salariul minim pe țară, să se prevadă o plată compensatorie (până la mărimea salariului minim pe țară) la acel salariu de bază și nu la salariul total lunar calculat (care include salariul de bază și toate sporurile, premiile și alte drepturi salariale acordate suplimentar la salariul de bază corespunzător fiecărei categorii de personal).

3. Creșterea claselor de salarizare pentru personalul din instituțiile medicale bugetare, astfel încât majorarea salariilor angajaților să fie realizată prin creșterea salariului de bază (raportat la salariul minim pe țară) și nu prin introducerea sau majorarea unor sporuri la salariul de bază.

4. Egalarea mărimii salariilor stabilite pentru personalul din unitățile medicale bugetare și salariile stabilite pentru personalul din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în SAOAM.

5. Creșterea claselor de salarizare pentru cercetătorii științifici cu funcții medicale din laboratoarele științifice din cadrul instituțiilor medicale.

6. Creșterea claselor de salarizare pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ profesional medical și farmaceutic (centre de excelență/colegii medicale).

7. Stabilirea salariilor pentru medicii rezidenți din unitățile medicale în mărime egală, indiferent dacă aceștia activează în unități bugetare sau în unități medicale din SAOAM.

8. Excluderea din art.21 al Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar a normei care stabilește limita maximă a premiilor unice acordate salariaților (5% din fondul anual de salarizare la nivel de unitate bugetară), întrucât premiile deja se achită din contul economiilor formate și nu este judicioasă această limită de 5%.

II. Implementarea unor modificări și completări la Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în SAOAM, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016, sub următoarele aspecte:

1. Reincluderea în structura salariului a plății suplimentare pentru deținerea categoriei de calificare pentru personalul medical și farmaceutic din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în SAOAM, similar cu norma stabilită pentru personalul medical și farmaceutic care activează în instituțiile medicale finanțate de la bugetul de stat.

2. Majorarea salariilor personalul care activează în sfera de ionizare (radiologie), prin includerea acestora în grila de salarizare prevăzută pentru personalul medical din serviciul medicinei nucleare.

3. Includerea unei norme care să prevadă că salariile de funcție ale asistenților medicali-șefi din instituțiile medico-sanitare publice, indiferent de numărul de paturi din instituție, să se stabilească pornind de la salariul directorului sau vice-directorului, prin reducere cu un anumit procent.

4. Plata suplimentului pentru realizarea indicatorilor de performanță și a suplimentului pentru munca de noapte pentru medicii rezidenți.

5. Reincluderea plății premiului pentru rezultatele activității curente, similar cu prevederea din sistemul de salarizare pentru sectorul bugetar.

Cu toate acestea, rezultatele au fost modeste și nivelul de salarizare al salariaților din domeniul medical în anul 2024 a rămas neatractiv.

Totodată, au fost implementate următoarele modificări:

1. În rezultatul negocierilor dintre partenerii sociali, de la 1 ianuarie 2024 a fost stabilit salariul minim pe țară de 5000 lei.

Respectiv, Federația a venit în adresa Ministerului Sănătății cu propuneri privind ajustarea legislației privind salarizarea cadrelor medicale în scopul implementării acestui minim de salariu. Au fost implementate modificări la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și la Hotărârea Guvernului nr.837/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în SAOAM, prin care s-a prevăzut că în cazul în care, pentru unii salariați salariul lunar calculat pentru o funcție cu durata normală a timpului de muncă este mai mic de 5000 de lei, aceștia vor beneficia de plăți compensatorii, care se determină ca diferență dintre suma de 5000 de lei și salariul lunar calculat.

2. De la 1 ianuarie 2024 a fost majorată valoarea de referință de la 1900 lei la 2100 lei pentru personalul din instituțiile medicale bugetare.

3. De la 1 ianuarie 2024 a fost majorată valoarea de referință de la 1900 lei la 2500 lei pentru personalul Agenției Medicamentelor și dispozitivelor medicale.

3.1. Salariul mediu lunar al angajaților din instituțiile medicale din subordinea Ministerului Sănătății în anul 2024

În anul 2024, câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății (activități referitoare la sănătatea umană, sector real și sector bugetar), conform datelor Biroului Național de Statistică, a reprezentat 17 725 lei, acesta fiind cu 25,7% mai mare decât câștigul salarial mediu lunar nominal brut pe economie (14 096,7 lei), al patrulea an consecutiv.

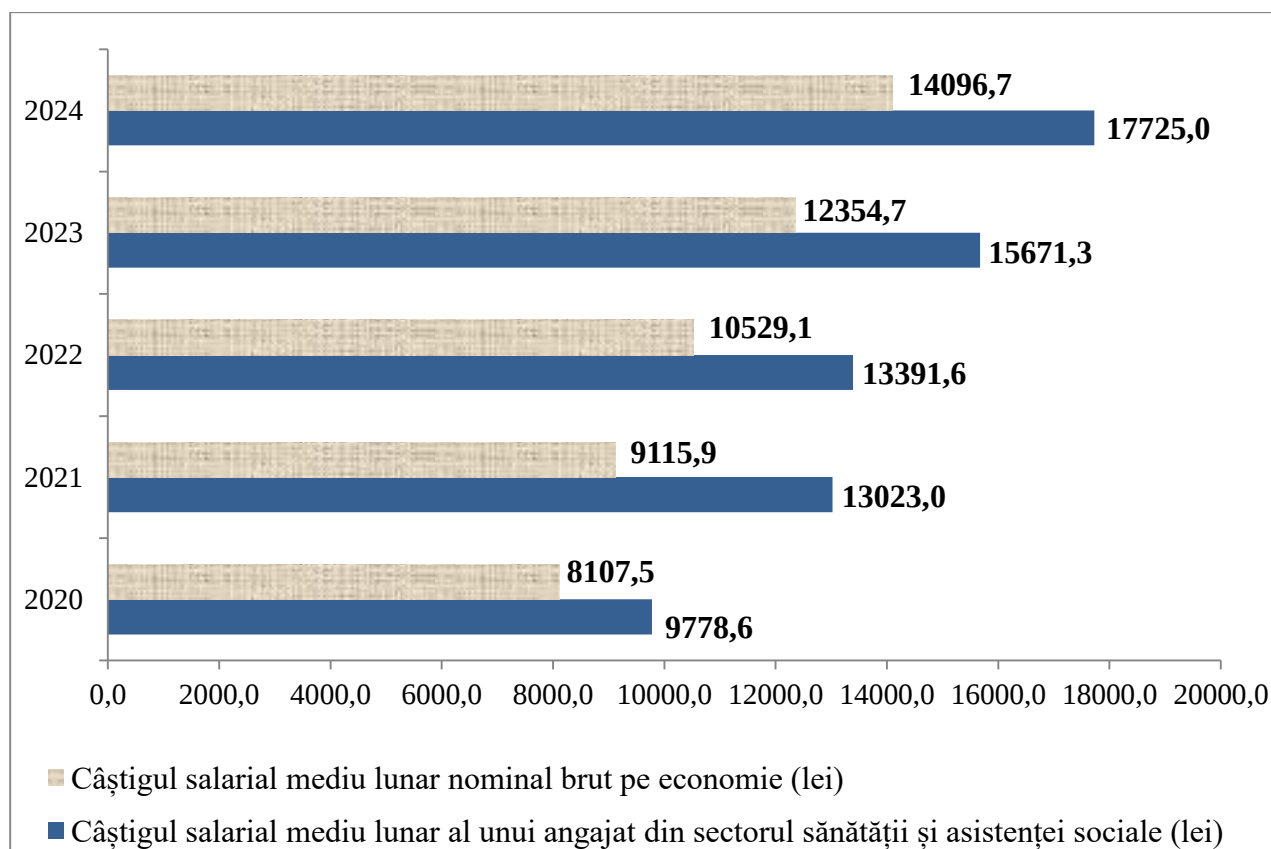
Respectiv, în anul 2024, câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății și asistenței sociale a constituit 15 502,8 lei (sector real și sector bugetar).

Câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății (activități referitoare la sănătatea umană, sector real și sector bugetar), a constituit 17 725 lei, fiind în creștere față de anul 2023 cu 2053,7 lei sau cu 13,1% (*tabelul nr. 13, figura nr. 7*).

Tabelul nr. 13. Câștigul salarial mediu lunar brut al unui angajat din sectorul sănătății, anii 2020-2024

Anii	Câștigul salarial mediu lunar brut al unui angajat din sectorul sănătății (activități referitoare la sănătatea umană / sănătate și asistență socială) (lei)	Creștere		Câștigul salarial mediu lunar nominal brut pe economie (lei)	Ponderea câștigului unui angajat din sectorul sănătății în câștigul salarial mediu pe economie (%)
		(lei)	(%)		
2020	9778,6 / 8718,9	+1925,7 / +1558,8	+24,5 / +21,8	8107,5	120,6
2021	13023,0 / 11299,5	+3244,4 / +2580,6	+33,2 / +29,6	9115,9	142,9
2022	13391,6 / 11651,1	+368,6 / +351,6	+2,8 / +3,1	10529,1	127,2
2023	15671,3 / 13647,5	+2279,7 / +1996,4	+17,0 / + 17,1	12354,7	126,8
2024	17725,0 / 15502,8	+2053,7 / +1855,3	+13,1 / +13,6	14096,7	125,7

Figura nr. 7. Evoluția câștigului salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății, anii 2020-2024

Pentru salariații din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, salariul mediu lunar brut (format din toate sporurile și suplimentele), în mediu pe instituții de orice tip de asistență medicală (asistență medicală spitalicească, prespitalicească, primară etc.), în anul 2024, a crescut în medie cu 10,6% comparativ cu anul 2023.

De remarcat că, în pofida faptului că în anul 2024 nu au fost implementate majorări efective de salarii de funcție, s-a resimțit în anul 2024 majorarea veniturilor salariale pentru personalul medical, urmare a impactului majorărilor salariilor de funcție cu 15% din luna octombrie 2023.

La nivel de țară, în instituțiile încadrate în SAOAM, la medici salariile au crescut în anul 2024 comparativ cu anul 2023 cu 9,6% (respectiv cu 1792,2 lei în mediu), la asistente medicale – cu 10,3% (respectiv cu 1193,1 lei), iar la personal sanitar auxiliar – cu 14,2% (respectiv cu 951,1 lei).

Dacă în anul 2023, cel mai mult în mediu au crescut salariile totale la categoria personal medical cu studii medii (cu 20,9%), în anul 2024 cele mai mari creșteri s-au înregistrat la categoria personal sanitar auxiliar – cu 14,2%, rezultatul respectiv fiind datorat atât majorărilor salariale din ultimele luni ale anului 2023, cât și datorită plăților compensatorii până la valoarea salariului minim pe țară, prevăzute pentru această categorie de personal (tabelul nr. 14).

Tabelul nr. 14. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale încadrate în SAOAM, nivel național, anii 2023-2024

Categorii de personal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	13088,9	11831,7	+1257,2	+10,6
Medici	20485,7	18693,5	+1792,2	+ 9,6
Personal medical mediu	12822,7	11629,6	+1193,1	+10,3
Personal sanitar auxiliar	7631,0	6679,9	+951,1	+14,2
Alt personal	11290,2	10094,1	+1040,6	+10,2

Pe categorii de instituții și tipuri de asistență medicală, salariul mediu în instituțiile medico-sanitare publice, în anul 2024, comparativ cu anul 2023, s-au modificat în felul următor:

În instituții spitalicești de nivel republican, în medie, salariile au crescut per total cu 12,8% (respectiv cu 1583,9 lei în mediu). Pe categorii de personal salariile medii lunare s-au majorat în felul următor: la medici – cu 15,9% (respectiv cu 2915,3 lei în mediu), la asistente medicale – cu 13,7% (respectiv cu 1641,7 lei), la personalul auxiliar sanitar – cu 12% (respectiv cu 881,8 lei), iar la alt personal – cu 14,6% (respectiv cu 1566,2 lei în mediu) (tabelul nr.15).

Tabelul nr. 15. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel republican în perioada anilor 2023-2024

Spitale de nivel republican	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (lei)
În medie pe instituții	13990,5	12406,6	+1583,9	+12,8
Medici	21228,7	18313,4	+2915,3	+15,9
Personal medical mediu	13650,8	12009,1	+1641,7	+13,7
Personal sanitar auxiliar	8227,7	7345,9	+ 881,8	+12,0
Alt personal	12265,3	10699,1	+1566,2	+14,6

În instituții spitalicești de nivel municipal, salariile au crescut în medie cu 15,4% (respectiv cu 1830,8 lei în mediu). Pe categorii de personal salariile medii lunare s-au majorat în felul următor: la medici – cu 10,7% (respectiv cu 2036,0 lei în mediu), la asistente medicale – cu 18,1% (respectiv cu 2053,4 lei), la personalul auxiliar sanitar – cu 17,4% (respectiv cu 1202,8 lei), iar la alt personal – cu 14,3% (respectiv cu 1444,1 lei în mediu) (Tabelul nr.16).

Tabelul nr. 16. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel municipal în perioada anilor 2023-2024

Spitale de nivel municipal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	13689,6	11858,8	+1830,8	+15,4
Medici	20994,6	18958,6	+2036,0	+10,7
Personal medical mediu	13395,9	11342,5	+2053,4	+18,1
Personal sanitar auxiliar	8097,1	6894,3	+1202,8	+17,4
Alt personal	11565,7	10121,6	+1444,1	+14,3

În instituții spitalicești de nivel raional: salariul mediu per instituție a crescut în medie cu 13,5% (respectiv cu 1449,8 lei în mediu). Pe categorii de personal salariile medii lunare s-au majorat în felul următor: la medici – cu 12,8% (respectiv cu 2223,8 lei în mediu), la asistente medicale – cu 9,7% (respectiv cu 1090,7 lei), la personalul auxiliar sanitar – cu 18,3% (respectiv cu 1125,8 lei), iar la alt personal – cu 21,9% (respectiv cu 1800,8 lei în mediu) (tabelul nr.17).

Tabelul nr. 17. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel raional în perioada anilor 2023-2024

Spitale de nivel raional	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	12208,3	10758,5	+1449,8	+13,5
Medici	19645,0	17421,2	+2223,8	+12,8
Personal medical mediu	12373,6	11282,9	+1090,7	+ 9,7
Personal sanitar auxiliar	7282,0	6156,2	+1125,8	+18,3
Alt personal	10025,5	8224,7	+1800,8	+21,9

În instituții medicale de asistență medicală primară: în medie salariile au crescut cu 15,2% (respectiv cu 1627,5 lei în mediu). Pe categorii de personal salariile medii lunare s-au majorat în felul următor: la medici – cu 12,8% (respectiv cu 2240,7 lei în mediu), la asistente medicale – cu 14,1% (respectiv cu 1417,1 lei), la personalul auxiliar sanitar – cu 18,8% (respectiv cu 979,4 lei), iar la alt personal – cu 17,2% (respectiv cu 1573,5 lei în mediu) (tabelul nr. 18).

Tabelul nr. 18. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale de asistență medicală primară raionale în perioada anilor 2023-2024

Instituții de asistență medicală primară raionale	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	12353,5	10726,0	+1627,5	+15,2
Medici	19667,0	17426,3	+2240,7	+12,8
Personal medical mediu	11474,7	10057,6	+1417,1	+14,1
Personal auxiliar sanitar	6187,7	5208,3	+ 979,4	+18,8
Alt personal	10717,3	9143,8	+1573,5	+17,2

În unitățile de asistență medicală urgentă prespitalicească: în medie salariile au crescut cu 12,8% pentru toate categoriile de personal (respectiv cu 1773,3 lei în mediu). Pe categorii de personal salariile medii lunare s-au majorat în felul următor: la medici – cu 5,6% (respectiv cu 1368,3 lei în mediu), la asistente medicale și felceri – cu 11,7% (respectiv cu 1985,3 lei), la personalul auxiliar sanitar – cu 12,8% (respectiv cu 1068,6 lei), iar la alt personal – cu 17,3% (respectiv cu 1947,7 lei în mediu) (tabelul nr. 19).

Tabelul nr. 19. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale de asistență medicală urgentă prespitalicească în perioada anii 2023-2024

Instituții de asistență medicală urgentă prespitalicească	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	15568,1	13794,8	+1773,3	+12,8
Medici	25662,4	24294,1	+1368,3	+5,6
Personal medical mediu	18913,7	16928,4	+1985,3	+11,7
Personal auxiliar sanitar	9430,4	8361,8	+1068,6	+12,8
Alt personal	13225,0	11277,3	+1947,7	+17,3

Pe de altă parte, salariații din unitățile medicale bugetare, în anul 2024 au avut câștiguri salariale mai mici decât cei din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Acest fapt se explică prin sistemele de salarizare diferite aprobate pentru aceste categorii de salariați, cât și prin faptul că, în cazul personalului din instituțiile medicale din SAOAM salariile sunt mai mari din contul suplimentului pentru orele de noapte, care are o pondere importantă în totalul salariului lunar.

Respectiv, în unitățile medicale finanțate de la buget, în medie salariile au crescut în anul 2024 cu 18,1% pentru toate categoriile de personal (respectiv cu 1965,5 lei în mediu). Pe categorii de personal salariile medii lunare s-au majorat în felul următor: la medici – cu 7,7% (respectiv cu 1265,9 lei în mediu), la asistente medicale – cu 17,6% (respectiv cu 1858,1 lei), la personalul medical inferior/auxiliar – cu 13,9% (respectiv cu 1085,4 lei), iar la alt personal – cu 28,4% (respectiv cu 2259,9 lei în mediu) (tabelul nr. 20).

**Tabelul nr. 20. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale bugetare
în perioada anilor 2023-2024**

Instituții medicale bugetare	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2024 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2023 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	12799,4	10833,9	+1965,5	+18,1
Medici	17711,4	16445,5	+1265,9	+ 7,7
Personal medical mediu	12432,5	10574,4	+1858,1	+17,6
Personal medical inferior	8896,1	7810,7	+1085,4	+13,9
Alt personal	10217,1	7957,2	+2259,9	+28,4

În anul 2024, salariații din instituțiile medicale bugetare au avut un salariu mediu lunar mai mic cu 2,2% per total decât angajații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Trebuie de remarcat că diferența salarială s-a redus în anul 2024, comparativ cu anul 2023, când această diferență a constituit 9%.

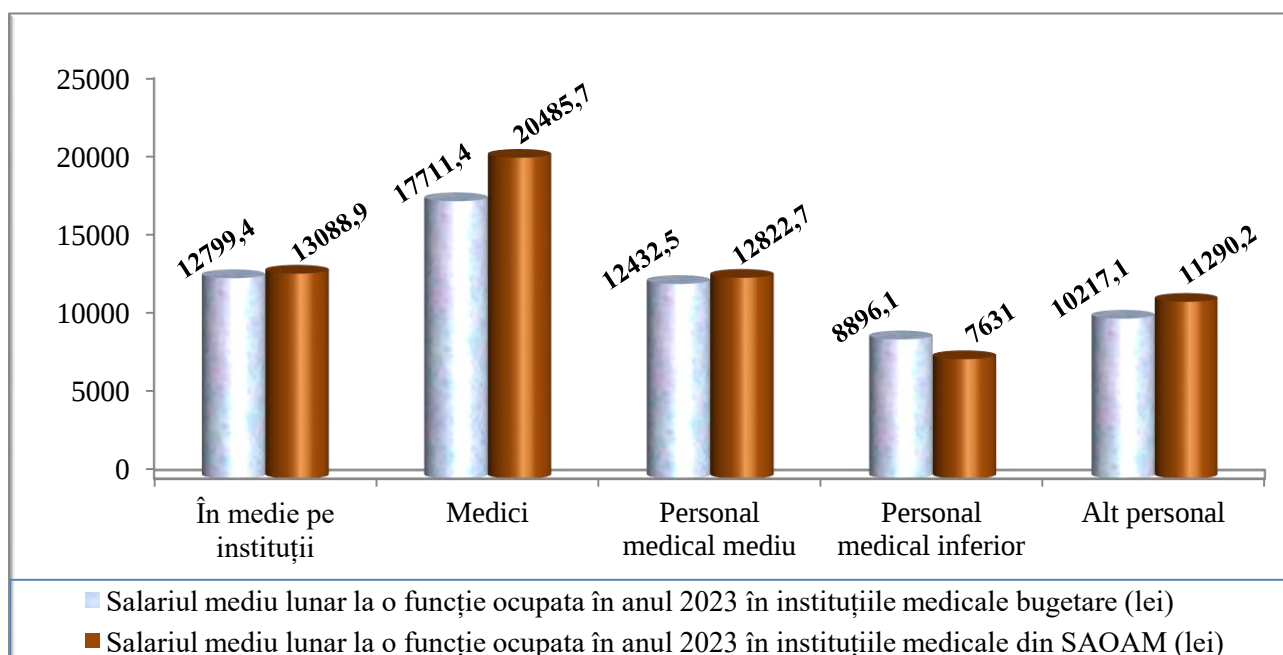
Respectiv, în cazul medicilor din unitățile medicale bugetare, aceștia au înregistrat un nivel salarial total cu 13,5% mai mic decât medicii din instituțiile medicale încadrate în SAOAM, iar în cazul asistenților medicali din unitățile bugetare diferența salarială a fost mai mică, respectiv, cu 3% față de aceeași categorie de personal din unitățile încadrate în asigurări.

Ceea ce trebuie de remarcat este că, la categoria personalului medical inferior și auxiliar sanitar, cei din unitățile medicale bugetare au înregistrat venituri salariale mai mari cu 16,6% decât această categorie de personal din unitățile medicale încadrate în SAOAM (Tabelul nr. 21, Figura nr. 8).

**Tabelul nr. 21. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale bugetare
față de salariul mediu al angajaților din instituțiile din SAOAM,
în anul 2024**

Categorii de personal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2024 în instituțiile medicale bugetare (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2024 în instituțiile medicale din SAOAM (lei)	Diferență	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	12799,4	13088,9	- 289,5	- 2,2
Medici	17711,4	20485,7	-2774,3	-13,5
Personal medical mediu	12432,5	12822,7	- 390,2	- 3,0
Personal sanitar auxiliar	8896,1	7631,0	+1265,1	+16,6
Alt personal	10217,1	11290,2	-1073,1	- 9,5

Figura nr. 8. Salariul mediu al angajaților instituțiilor medicale bugetare față de salariul mediu al angajaților instituțiilor din SAOAM, în anul 2024

Este de menționat faptul că acest decalaj de salarii între aceleași categorii de personal, dar care activează în unități medicale finanțate din surse diferite și, respectiv, sunt salarizate după sisteme de salarizare diferită, în anul 2024 nu a fost atât de mare, întrucât, în cazul salariaților din unitățile medicale bugetare au fost înregistrate creșteri salariale în contextul majorării valorii de referință de la 1 ianuarie 2024 (de la 1900 lei la 2100 lei).

3.2. Plata suplimentului/sporului pentru indicatorii de performanță

Conform legislației în vigoare privind salarizarea lucrătorilor din unitățile medicale, pentru lucrătorii din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legislației, fiecare instituție planifică în Devizul de venituri și cheltuieli cel puțin 15 la sută din totalul mijloacelor financiare ale salariaților de bază, calculate pe instituție.

În cazul lucrătorilor din instituțiile medicale bugetare, mijloacele necesare pentru acordarea sporului pentru performanță se alocă anual în limita a 10% din suma anuală a salariilor de bază pentru personalul cu drept de a beneficia de spor de performanță.

În conformitate cu rapoartele anuale prezentate de organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, majoritatea instituțiilor medicale achită sporul/suplimentul pentru performanță, atât în cazul instituțiilor bugetare, cât și în cazul instituțiilor din sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Respectiv, în fiecare instituție activează comisii de evaluare a performanțelor profesionale ale muncii, comisie din care face parte inclusiv un reprezentant al organizației sindicale primare, și în cadrul căreia se examinează îndeplinirea acestor indicatori de performanță.

Plata indicatorilor de performanță în instituțiile medicale din SAOAM

Pentru instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor medicale obligatorii, în mediu per total instituții, cota indicatorilor de performanță din totalul salariilor medii de funcție lunar la o funcție ocupată a constituit, în medie, în anul 2024, 15,6% (ce constituie în medie 1392,7 lei lunar la o funcție ocupată), cu 0,2 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2023.

Pe categorii de personal în parte, indicatorii de performanță au fost achitați în următoarele măriimi:

- *la medici* – în medie 15,5% din salariul de funcție (ce constituie, în medie, 2205,3 lei lunar la o funcție ocupată), cu 1,9 puncte procentuale mai mult decât în anul 2023;
- *la asistente medicale* – 14,9% din salariul de funcție (ce constituie, în medie, 1279,9 lei lunar la o funcție ocupată), cu 0,6 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2023;
- *la personal sanitar auxiliar/infirmiere* – 13,6% din salariul de funcție (ce constituie, în medie, 684,4 lei lunar la o funcție ocupată), cu 2,7 puncte procentuale mai mult decât în anul 2023 (tabelul nr. 22).

**Tabelul nr. 22. Indicatorii de performanță achitați angajaților
din instituțiile medicale din SAOAM
în anii 2023-2024**

Categorii angajați	Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în anul 2024		Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în anul 2023	
	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)
În medie pe instituții	1392,7	15,6	1303,8	15,8
Medici	2205,3	15,5	1801,3	13,6
Personal medical mediu	1279,9	14,9	1329,3	15,5
Personal auxiliar sanitar	684,4	13,6	514,6	10,9
Alt personal	1526,9	19,5	1657,0	24,3

În funcție de categoria instituției și tipul de asistență medicală prestată în cadrul SAOAM, per total la nivel de țară, cota indicatorilor de performanță din totalul salariilor medii de funcție lunare la o funcție ocupată a fost de:

- 10,1% din totalul salariului mediu de funcție lunar la o funcție ocupată în spitalele raionale;
- 20,2% din totalul salariului mediu de funcție lunar la o funcție ocupată în spitalele republicane;
- 13,2% din totalul salariului de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile prestatoare de asistență medicală primară;
- 28,8% din totalul salariului de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile prestatoare de asistență medicală urgentă prespitalicească.

Analiza plății indicatorilor de performanță în instituțiile medicale bugetare

În anul 2024, în unitățile medicale bugetare, sporul pentru performanță achitat angajaților a constituit, în medie, 8,8%, cu 1,0 puncte procentuale mai mult în mediu față de anul 2023. De menționat că plafonul maxim stabilit de legislație este de 10%.

Pe categorii de personal sporul pentru performanță a fost achitat în mediu astfel:

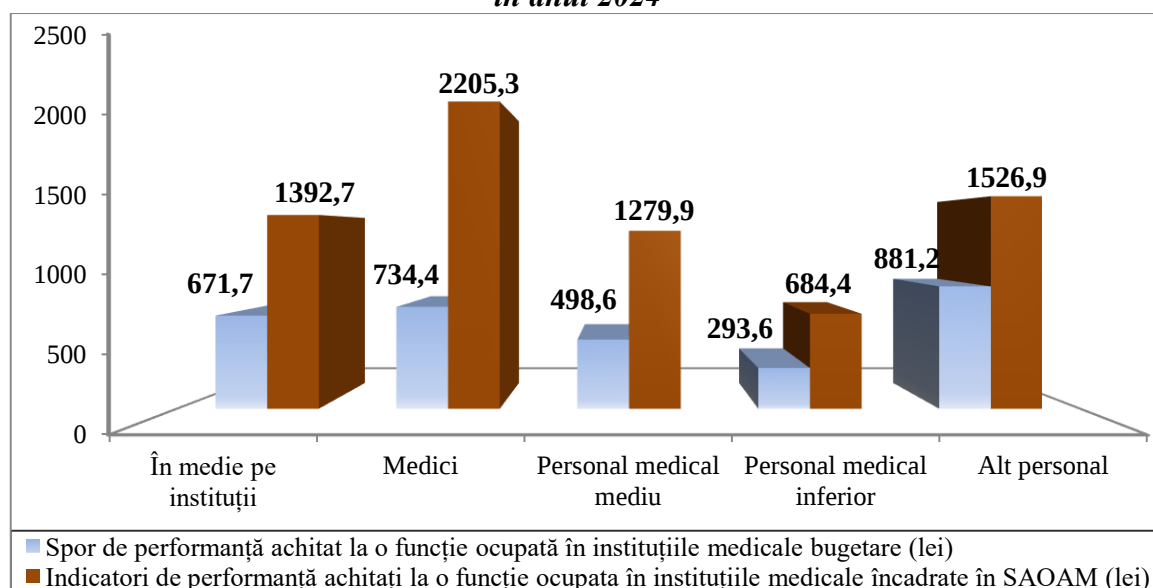
- *la medici* – 7,3% (cu 0,2 puncte procentuale mai mult decât în anul 2023);
- *la asistente medicale* – 7,2% (3,7 puncte procentuale mai mult decât în anul 2023);
- *la infirmiere* – 5,8% (cu 0,4 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2023) și 12,7% la categoria personalului administrativ-gospodăresc (cu 0,6 puncte procentuale mai mult decât în anul 2023).

În comparație cu salariații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală care au beneficiat lunar în mediu de câte 1392,7 lei pentru indicatorii de performanță, angajații unităților medicale bugetare au ridicat în anul 2024, în medie, câte 671,7 lei lunar, care au reprezentat sporul de performanță (tabelul nr. 23, figura nr. 9).

Tabelul nr. 23. Plata sporului/suplimentului pentru performanță achitat angajaților din instituțiile medicale bugetare și instituțiile medicale din SAOAM, în anul 2024

Categorii angajați	Spor de performanță achitat la o funcție ocupată în instituțiile medicale bugetare (2024)		Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în instituțiile medicale încadrate în SAOAM (2024)	
	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)
În medie pe instituții	671,7	8,8	1392,7	15,6
Medici	734,4	7,3	2205,3	15,5
Personal medical mediu	498,6	7,2	1279,9	14,9
Personal medical inferior	293,6	5,8	684,4	13,6
Alt personal	881,2	12,7	1526,9	19,5

Figura nr. 9. Plata sporului/suplimentului pentru performanță achitat angajaților din instituțiile medicale bugetare și instituțiile medicale din SAOAM în anul 2024

3.3. Stimularea angajaților prin plata premiilor și a ajutorului material

Legislația națională prevede dreptul angajaților de a beneficia de premii și ajutoare materiale. Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025 extinde aceste drepturi, prin negocierea și aprobarea cu partenerii sociali a Regulamentului-tip privind premiarea și acordarea ajutorului material salariaților, salariaților pentru recuperarea sănătății, tratament și îngrijire, în cazuri de calamități naturale, decese etc., de regulă, asociat la concediul anual.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, acest aspect și îndeamnă conducătorii unităților să respecte aceste prevederi, în special conducătorii instituțiilor medicale bugetare și să acorde salariaților plățile suplimentare în acest sens.

Majoritatea instituțiilor medicale din sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, din contul economiilor formate, au achitat premii salariaților cu ocazia zilelor profesionale și de sărbătoare, compensând astfel neplata ajutorului material.

Îngrijorător este faptul că, în anul 2024, un număr foarte mic de instituții au acordat ajutoare materiale angajaților (doar 27 de instituții).

3.4. Planificarea cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)

Legislația Republicii Moldova (Codul muncii, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Legea sindicatelor, Contractele colective de muncă) prevede dreptul conducătorilor unităților de a planifica și cheltui o cotă de 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor personale ale salariaților.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, acest aspect și îndeamnă conducătorii unităților să respecte aceste prevederi.

Din păcate, nu în toate instituțiile au fost respectate aceste prevederi în anul 2024. Astfel, au planificat mijloace financiare pentru soluționarea problemelor salariaților:

- 12 instituții spitalicești de nivel republican încadrate în sistemul asigurărilor medicale obligatorii;

- 22 instituții spitalicești de nivel raional încadrate în sistemul asigurărilor medicale obligatorii (cu 3 mai puțin decât în anul 2023);

- 86 Centre de sănătate de asistență medicală primară de nivel raional (cu 11 mai puțin decât în anul 2023);

- 15 unități medicale încadrate în sistemul asigurărilor medicale obligatorii din municipiul Chișinău și 4 din municipiul Bălți;

- și 3 instituții bugetare (cu 2 mai puțin decât în anul 2023).

Menționăm că, special instituțiile medicale cu finanțare bugetară nu planifică mijloace financiare în mărime de cel mult 0,15% din fondul de salarii pentru soluționarea problemelor angajaților în scopurile stabilite în Contractul colectiv de muncă, în conformitate cu prevederile Legii sindicatelor nr.1129/2000 și cu prevederile Convenției colective nivel de ramură.

Acest fapt reduce din posibilitățile angajatorului de a deține surse financiare planificate separat pentru soluționarea eventualelor probleme ale salariaților, inclusiv pentru ajutorarea acestora în unele situații critice.

3.5. Obiectivele și revendicările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul remunerării muncii și protecției social-economice a salariaților

Ramura ocrotirii sănătății se confruntă în ultimele decenii cu o situație critică privind existența cadrelor medicale apte de muncă. Or, asigurarea activității medicale continue este determinată în primul rând de reducerea aceluia deficit de personal medical și stagnarea procesului de fluctuație al personalului din instituțiile medicale.

Pentru a reduce efectul negativ al lipsei cadrelor medicale în țară și exodul acestora către alte țări, sunt necesare întreprinderea unor măsuri orientate pe stimularea financiară a cadrelor medicale, dar și asigurarea condițiilor adecvate de muncă.

Pentru perioada următoare, obiectivul de bază al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova rămâne continuarea activităților de susținere financiar-economică a salariaților prin:

1. *Monitorizarea respectării prevederilor actelor normative în vigoare privind plata muncii și înaintarea propunerilor de ajustare continuă a sistemului de plată a muncii, în temeiul argumentelor și sesizărilor parvenite de la colectivele de muncă.*

2. *Solicitarea indexării anuale a salariilor, în conformitate cu prevederile art.133 din Codul muncii al Republicii Moldova, care stabilește expres că sporirea nivelului conținutului real al salariului se asigură prin indexarea salariului în legătură cu creșterea prețurilor de consum la mărfuri și servicii.*

3. *Solicitarea creșterilor graduale ale salariilor angajaților din ramură prin prisma stabilirii unor salarii echitabile și decente conform importanței profesiei medicale (atât pentru cei din sistemul bugetar, cât și pentru cei din asigurări).*

4. *Solicitarea majorării salariilor minime pe țară la valoarea cel puțin a 50% din salariul mediu pe economie și, respectiv, ajustarea cadrului normativ în acest sens .*

5. *Solicitarea echivalării nivelului salarial pentru personalul din unitățile medicale bugetare și pentru personalul din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, inclusiv a medicilor și farmaciștilor rezidenți.*

6. *Solicitarea reincluderii în structura salariului cadrelor medicale din sistemul asigurărilor obligatorii a plății suplimentare pentru deținerea categoriei de calificare, similar cadrelor medicale care activează în instituțiile medicale finanțate de la bugetul de stat.*

7. *Solicitarea majorării salariilor (clasei de salarizare) pentru cercetătorii științifici cu funcții medicale din laboratoarele științifice din cadrul instituțiilor medicale și a personalului didactic și științifico-didactic din învățământul medical.*

8. *Solicitarea majorării salariilor pentru medicii experți judiciari.*

9. *Participarea activă și continuă la ajustarea legislației în domeniul asigurărilor sociale de stat, în special a celor din domeniul ocrotirii sănătății și solicitarea ajustării cadrului legal al funcționării sistemului public de pensii.*

10. *Promovarea propunerilor privind reducerea poverii fiscale asupra angajaților, în special a celor din domeniul ocrotirii sănătății.*

11. *Sesizarea cazurilor de nerespectare a prevederilor Convenției colective de ramură și a contractelor colective de muncă de către angajatori sau de către organele statului abilitate cu funcții de control, sub aspectul neadmiterii lezării anumitor drepturi salariale negociate suplimentar pentru angajații din instituțiile medicale.*

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

4.1. Informații generale

Parteneriatul social reprezintă un mecanism esențial pentru soluționarea problemelor din domeniul muncii, având un rol determinant în asigurarea unor condiții de muncă decente și a unei comunicări eficiente între părțile implicate. Cu toate acestea, anul 2024 a fost marcat, din păcate, de stagnarea dialogului social la nivel de ramură, continuând tendința negativă observată în anul precedent.

Ministerul Sănătății nu a dat curs solicitărilor Federației Sindicale „Sănătatea” privind consultările pe teme esențiale legate de reorganizările din sistemul de sănătate. Deși prevederile Convenției colective la nivel de ramură pentru anii 2022-2025 impun obligativitatea consultării partenerilor sociali, Ministerul a preferat să acționeze unilateral, promovând inițiative ce au impact direct asupra salariaților fără a le supune unui proces transparent de dialog social. Această lipsă de consultare a generat nemulțumiri în rândul angajaților din sistemul medical, precum și tensiuni în colectivele de muncă.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a continuat să militeze pentru drepturile membrilor săi, implicându-se activ în negocierile colective pentru elaborarea și semnarea contractelor colective de muncă. La momentul actual, în 234 instituții sunt în vigoare contracte colective de muncă, elaborate în conformitate cu prevederile Convenției colective nivel de ramură. Cu toate acestea, partenerii sociali nu au demonstrat aceeași implicare activă, iar în unele unități contractele colective nu sunt respectate în totalitate.

Un alt aspect problematic este aplicarea mecanismului de dialog social la nivel de unitate. Deși Comisiile pentru dialog social „angajator-salariați” sunt prezente în majoritatea instituțiilor medicale, activitatea acestora este adesea una formală, fără un impact real asupra deciziilor luate de administrație. Unele instituții nu au respectat prevederile privind evidența timpului de muncă, respectarea cotelor maxime de muncă și drepturile sindicaliștilor în cadrul unităților.

Lipsa unui dialog social autentic a afectat direct sectorul sănătății, iar efectele sale sunt resimțite de angajații medicali prin creșterea presiunii la locul de muncă și prin insuficiența unor măsuri eficiente de sprijin pentru aceștia. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova consideră că, fără o reluare urgentă a consultărilor într-un cadru echitabil, problemele din sistemul medical vor continua să se acutizeze, afectând atât salariații, cât și beneficiarii serviciilor medicale.

Federația rămâne angajată în promovarea unui dialog social autentic și echitabil, solicitând Ministerului Sănătății respectarea obligațiilor asumate prin convențiile colective, consultarea reală a partenerilor sociali și asigurarea unor condiții de muncă decente pentru toți angajații din domeniul sănătății.

4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii

Dialogul social reprezintă un pilon fundamental al unei societăți echilibrate, facilitând cooperarea dintre angajați, angajatori și autorități în vederea dezvoltării unui climat economic și social stabil. Țările care pun accent pe acest mecanism beneficiază de economii mai reziliente, de o mai bună protecție a drepturilor lucrătorilor și de o capacitate crescută de a gestiona schimbările economice și sociale.

Un dialog social autentic presupune nu doar schimbul de idei între partenerii implicați, ci și angajamentul real de a găsi soluții comune. Atunci când sindicatele și angajatorii colaborează, rezultatele sunt mai sustenabile și mai echitabile pentru toate părțile. În acest mod, se pot preveni conflictele de muncă, se pot îmbunătăți condițiile de lucru și se poate asigura o dezvoltare economică incluzivă.

Mai mult decât un simplu instrument de negociere, dialogul social este un factor-cheie în procesul de luare a deciziilor la nivel național. Prin promovarea unei comunicări transparente și a

unui proces participativ, se pot elabora politici publice care să răspundă mai bine nevoilor societății. Acest mecanism devine și mai important în perioadele de criză, când solidaritatea și cooperarea dintre partenerii sociali pot contribui la găsirea unor soluții eficiente pentru provocările economice și sociale.

La nivelul de ramură, prin ordinul Ministerului Sănătății nr.61/2022 *Cu privire la constituirea Comisiei de ramură pentru consultări și negocieri colective din domeniul ocrotirii sănătății* a fost constituită această Comisie și a fost aprobat Regulamentul de activitate al Comisiei de ramură pentru consultări și negocieri colective din domeniul ocrotirii sănătății.

Comisia de ramură are o *structură tripartită* (Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova), fiind condusă de un *președinte* (ministrul sănătății, fapt ce nu este în conformitate cu prevederile art.24 alin.(1) din Legea nr.245/2006, care prevede că funcția de președinte al comisiei de ramură trebuie să fie deținută de un adjunct al conducătorului organului central de specialitate al administrației publice) și un *vicepreședinte* (directorul general al CNAM), cu un secretar al Comisiei fără drept de vot (reprezentant al Ministerului).

În anul 2023 și anul 2024 nu a fost convocată nici o ședință a Comisiei de ramură, chiar dacă Federația a identificat anumite subiecte de discuție prioritare pentru a fi examinate, discutate și negociate în cadrul acestei Comisii.

Doar în anul 2022, Comisia de ramură s-a convocat de două ori cu scopul de a negocia proiectul noii Convenții colective (nivel de ramură) pe anii 2022-2025. În rezultat, la data de 18 iulie 2022 a fost semnată *Convenția Colectivă (nivel de ramură) pe anii 2022-2025*.

Cu regret, în ultimii 3 ani, inclusiv în anul 2024, nu a fost elaborat un proiect comun al Planului de activitate al Comisiei de ramură.

În anul 2024, la fel ca și în anul 2023, urmare a ședinței Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care a avut loc la data 17 aprilie 2024, Federația a înaintat mai multe revendicări, din care prima se referea la reluarea activității și funcționalității comisiei de ramură pentru consultări și negocieri colective (demers nr. 03-01/132 din 22.04.2024, înaintat partenerilor sociali, Ministerului Sănătății și CNAM).

În acest demers Federația a propus de a relua exercițiul de consultare și negociere în cadrul ședințelor Comisiei a problemelor resurselor umane din sănătate, precum și dezbateră și examinarea proiectelor de acte normative care vizează salariații din unitățile medicale și a altor subiecte de importanță din domeniul resurselor umane din sănătate, printre care și negocierea altor garanții și drepturi pentru aceștia.

La acest demers am fost informați de către Ministerul Sănătății (prin demers nr.21/2703 din 10.0.2024) că „va fi reluată activitatea Comisiei, în cadrul căreia vor fi consultate subiectele abordate de Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova”.

Reamintim că și în anul 2023 Federația a venit cu o solicitare (nr. 03-01/291 din 22.06.2023) către partenerii sociali (Minister și CNAM) prin care a reiterat intenția de relansare a activității comisiei de ramură, venind cu două subiecte prioritare de discuție în cadrul ședințelor de lucru ale Comisiei:

1. Examinarea și elaborarea în comun a proiectului de hotărâre de Guvern de modificare a Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016, în vederea majorării salariilor de funcție și ajustării grilelor salariale în raport cu gradul de risc pentru fiecare specialitate/post aparte și înlăturarea unor lacune din Regulament.

2. Examinarea și negocierea unei pârghii de intervenție pentru ajustarea cadrului legal al funcționării sistemului public de pensii astfel încât perioada de internatură și rezidențiat pentru medici să fie incluse în stagiul de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă (având în vedere că pentru perioadele menționate asigurații au achitat contribuții de asigurări sociale de stat).

Din **prioritățile identificate de Federație pentru a fi discutate în cadrul comisiei pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură, în anul 2025**, au fost propuse următoarele subiecte:

1. Ajustarea componenței Comisiei, în vederea înlocuirii unor membri (oportun ar fi numirea unui nou președinte al Comisiei, în conformitate cu prevederile art. 24 alin.(1) din Legea nr.245/2006).

2. Negocierea și elaborarea proiectului Convenției de ramură pe anii 2026-2029.

3. Discutarea unei strategii de activitate privind malpraxisul medical și, eventual, elaborarea unui proiect comun de act normativ sau legislativ cu privire la malpraxisul medical.

4. Negocierea și discutarea proiectelor de acte normative elaborate de Minister, în cadrul Comisiei, până a fi remise spre avizare părților cointeresate;

5. Reincluderea plății suplimentare pentru deținerea categoriei de calificare pentru cadrele medicale din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

6. Elaborarea în comun a propunerilor de modificare a Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, referitoare la majorarea salariilor personalului medical din unitățile bugetare (medici și personal medical mediu din anumite specialități, cercetătorii științifici-medici, experți judiciari-medici etc.).

7. Aprobarea propunerilor comune de amendare și ajustare a cadrului normativ cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală conform principiilor egalității și echității sociale (mărimea primei, reducerile la costul primei în mărime fixă, transferurile de la bugetul de stat pentru categoriile de cetățeni asigurați de către stat).

8. Ajustarea legislației în vederea extinderii beneficiilor și facilităților sociale pentru cadrele medicale care activează în zonele rurale sau îndepărtate.

9. Elaborarea și adoptarea unor acte normative privind normarea muncii și normative de personal pentru toate categoriile de lucrători din instituțiile medico-sanitare și farmaceutice, inclusiv pentru personalul non medical.

10. Discutarea în cadrul Comisiei a unor subiecte sensibile pentru salariații din unitățile medicale, cum ar fi comasarea, fuziunea, absorbția și reorganizarea unor instituții medicale, comisia având un rol consultativ în elaborarea politicilor la nivel de ramură, la aplanarea situațiilor conflictuale apărute între partenerii sociali.

4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative

În ciuda faptului că nu toate proiectele de decizii ale Ministerului Sănătății au fost prezentate sindicatului spre avizare, în procesul de elaborare a actelor normative, în majoritatea cazurilor, au fost luate, totuși, în calcul propunerile înaintate de Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, fapt ce a condus la îmbunătățirea condițiilor de muncă a lucrătorilor medicali.

În anul de referință, au fost examinate, avizate și prezentate propuneri de perfecționare a mai multor legi, hotărâri de Guvern, ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății. Este esențial să remarcăm unele proiecte de acte normative deosebit de importante, cum ar fi:

- Proiectul de hotărâre pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016;

- Proiectul de hotărâre de Guvern de modificare a Legii salarizării nr. 847/2002 și alte legi din domeniu;

- Proiectul Ordinului cu privire la modificarea Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-21);

- Proiectul Convenției colective (nivel național) „Cu privire la evidența globală a timpului de muncă”;

- Proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenții biologici la locul de muncă (număr unic 584/MS/2024);

- Proiectul Ordinului Ministerului Muncii și Protecției Sociale de aprobare a Sistemului de evaluare și clasificare a funcțiilor prin prisma asigurării principiului plății egale pentru muncă egală și muncă de valoare egală;

- Proiectul Hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea modificărilor la Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2024”;
- Proiectul Hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea proiectului Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2025”;
- Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar;
- Proiectul de hotărâre a Guvernului pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016 (număr unic 1115/MS/2024);
- Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 166/2017 cu privire la tichetele de masă;
- Proiectul de lege privind stațiunile climatice, balneoclimatice și tratament balnear și de recuperare, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă.

4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova reunește în prezent 238 de organizații sindicale. Conform analizei datelor statistice disponibile, se observă că, în unele unități, interesele angajaților nu sunt întotdeauna reprezentate de structurile sindicale alese, așa cum prevede legislația în vigoare. (tabelul nr. 24).

Tabel nr. 24. Procentul reprezentării organizației sindicale în organele colegiale ale instituției, în perioada anilor 2021-2024

Denumirea organului colegial	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024
Consiliul medical	61,82	58,6	50,74	61,86
Consiliul de administrare	65,43	64,9	59,5	68,4
Comisia permanentă de atestare și tarificare	59,54	69,1	69,85	72,31
Comisia pentru utilizarea rațională a investițiilor în Sănătate	68,60	40,8	69,85	70,1
Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă	78,12	61,4	68,38	66,29

Reprezentanții organizațiilor sindicale trebuie să militeze activ pentru respectarea prevederilor legale care guvernează parteneriatul social, solicitând o implicare mai consistentă în activitatea structurilor colegiale din domeniul sănătății și în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice, în calitate de apărători ai drepturilor angajaților.

Discutarea în prealabil a problemelor colective de muncă în cadrul acestor structuri, cu participarea sindicatelor, reflectă aplicarea principiilor de transparență și democrație în managementul instituțiilor din domeniul sănătății. Acest proces contribuie la tranziția de la un model administrativ autoritar la unul bazat pe reglementare contractuală și cooperare socială, consolidând astfel echilibrul în relațiile de muncă la toate nivelurile.

4.5. Obiective pentru realizare în următoarea perioadă

1. Prevenirea și soluționarea conflictelor colective de muncă prin aplicarea principiilor parteneriatului social, promovând dialogul constructiv între părți.
2. Implicare activă în procesul legislativ, contribuind la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative relevante pentru domeniul muncii și protecției sociale.
3. Consolidarea colaborării cu angajatorii, autoritățile locale și centrale pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și a drepturilor salariaților.
4. Supravegherea implementării contractelor colective de muncă și a convențiilor colective, asigurând respectarea drepturilor negociate pentru angajați.
5. Valorificarea parteneriatului social pentru dezvoltarea profesională și personală a salariaților, garantând respectarea drepturilor fundamentale și a standardelor de muncă decente.

6. *Reprezentarea sindicală în structurile de decizie, asigurând participarea activă a sindicatelor în organele colegiale din domeniul sănătății.*

7. *Promovarea muncii decente, care presupune crearea unui mediu de lucru sigur, echitabil și incluziv, oferind:*

- *oportunități egale pentru ocuparea unui loc de muncă stabil și corect remunerat;*
- *protecție socială și siguranță la locul de muncă;*
- *posibilități de avansare profesională și integrare socială;*
- *libertatea de exprimare și implicare în luarea deciziilor;*
- *egalitate de șanse între femei și bărbați în domeniul muncii.*

CAPITOLUL V

ACȚIUNI DE INGERINȚĂ ÎN ACTIVITATEA SINDICALĂ

Activitatea sindicală este protejată prin legislația națională și internațională pentru a asigura libertatea de asociere și drepturile angajaților. Cu toate acestea, în practică, sindicatele se confruntă adesea cu acțiuni de imixtiune din partea angajatorilor, autorităților sau altor entități interesate să limiteze influența acestora.

Aceste acțiuni afectează grav drepturile angajaților și climatul de muncă. Ele descurajează participarea activă la sindicate, limitează puterea de negociere și contribuie la precarizarea locurilor de muncă. În plus, pot duce la conflicte sociale și la deteriorarea relațiilor de muncă.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova vine cu o informație referitor la un act grav de interferență anti-sindicală.

Începând din luna mai 2024, conducerea Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească (IMSP CNAMUP), singurul centru național de acest tip cu o conducere comună pentru lucrători din toate regiunile țării, a recurs la diverse forme de intimidare împotriva celor 4.090 de angajați ai săi. Dintre aceștia, 3.826 fiind membri de sindicat, reprezentând o rată de sindicalizare de peste 93,6%, incluzând 48,7% femei și 19,0% tineri.

Conducerea IMSP CNAMUP a obligat toți angajații să semneze cereri pre-redactate de retragere din sindicat. Este important de menționat că aceste cereri erau identice și fuseseră pregătite de administrația instituției, ceea ce a permis colectarea a 3.826 de semnături în doar câteva zile. Scopul era desființarea sindicatului existent afiliat Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și crearea unei noi structuri neafiliate și aflate sub controlul direct al conducerii CNAMUP.

În plus, lucrătorii care au refuzat să se conformeze cerinței administrației de a părăsi sindicatul au fost supuși presiunii și intimidării constante. Aceste acțiuni au inclus retrogradări, oferirea de posturi care nu corespund calificărilor și pregătirii angajaților, precum și amenințări cu reduceri salariale sau concediere sub diverse pretexte.

De asemenea, trebuie menționat că această interferență în activitatea sindicală a fost subiectul unei investigații jurnalistice realizate de Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova, intitulată „Sindicatul șefilor de la salvare: banii angajaților de pe ambulanțe, controlați de conducerea CNAMUP”.

Aceste acțiuni constituie o încălcare flagrantă a dreptului constituțional la libertatea de asociere.

Conform legislației naționale (Legea Sindicatelor nr. 1129/2000, art. 6(2)), este ilegal ca ocuparea, promovarea sau concedierea unui angajat să fie condiționată de apartenența sindicală sau să fie utilizate amenințări și mită pentru a induce persoanele să părăsească sindicatul. Sindicatele sunt protejate constituțional, inclusiv prin mecanisme judiciare, împotriva măsurilor discriminatorii menite să restricționeze libertatea de asociere.

Din păcate, actualul cadru juridic național nu oferă un mecanism eficient pentru protejarea deplină a drepturilor sindicale. Sancțiunile și amenziile prevăzute de lege sunt insuficiente pentru a descuraja actele de interferență și obstrucționare.

Acțiunile conducerii CNAMUP încalcă legislația națională privind activitățile sindicale, fiind totodată contrare standardelor internaționale care garantează libertatea sindicală și independența acestora. Acestea sunt norme internaționale ratificate de Republica Moldova, inclusiv convențiile OIM nr. 87, nr. 98, nr. 135 și Recomandarea OIM nr. 143.

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova au informat autoritățile relevante despre această interferență anti-sindicală, recunoscută chiar de conducerea CNAMUP, și a transmis apeluri oficiale către Președintele Republicii Moldova, Prim-ministru, Ministrul Muncii și Protecției Sociale și Ministrul Sănătății. În plus, au fost notificate Organizația Internațională a Muncii (OIM) și Federația Europeană a Sindicatelor din Serviciul Public (EPSU) despre acest caz de interferență.

În acest context, în scrisoarea semnată de Jan Willem Goudriaan, Secretarul General al EPSU, adresată Comisiei Europene, a fost solicitată efectuarea unei investigații privind un caz grav de ingerință anti-sindicală în Moldova. EPSU a avertizat că astfel de practici afectează imaginea

Republicii Moldova și ar putea încetini procesul de aderare la UE, întrucât încalcă legislația națională și standardele internaționale privind libertatea de asociere. Scrisoarea citează și investigația jurnalistică ce confirmă ingerințele și menționează sprijinul tacit al unor oficiali guvernamentali pentru aceste acțiuni. Goudriaan a solicitat intervenția Comisiei Europene pentru a asigura respectarea drepturilor sindicale în Moldova, subliniind importanța acestui aspect în contextul valorilor fundamentale ale UE.

La rândul său, Nicolas Schmit, membru al Comisiei Europene pentru Locuri de Muncă și Drepturi Sociale, a venit cu un răspuns privind dialogul social în Moldova. Oficialul a subliniat în scrisoare importanța implicării partenerilor sociali în reformele muncii și sociale, și a menționat discuțiile avute cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova în aprilie 2024. De asemenea, a confirmat că serviciile Comisiei vor monitoriza progresul Moldovei în acest domeniu în cadrul procesului de aderare la UE. Schmit a evidențiat și rolul Planului de Creștere pentru Moldova, care va include un program de reforme, consultat cu partenerii sociali. Totodată, a asigurat că libertatea de asociere și concluziile mecanismului de supraveghere al OIM vor fi monitorizate.

Pentru a combate imixtiunea în activitatea sindicală, este necesar ca autoritățile să aplice sancțiuni ferme împotriva angajatorilor care obstrucționează sindicatele, iar instanțele să soluționeze rapid și eficient litigiile privind ingerința în drepturile sindicale. La fel, este necesar ca sindicatele să-și consolideze autonomia și să promoveze solidaritatea între membrii lor. La rândul lor, organizațiile internaționale să continue să monitorizeze și să intervină în cazurile grave de încălcare a drepturilor sindicale.

Respectarea libertății sindicale este esențială pentru echilibrul relațiilor de muncă și pentru protecția drepturilor angajaților. Ingerințele și presiunile asupra sindicatelor trebuie condamnate și combătute ferm prin măsuri legislative și acțiuni concrete.

Pentru a citi investigația jurnalistică realizată de Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova, intitulată „Sindicatul șefilor de la salvare: banii angajaților de pe ambulanțe, controlați de conducerea CNAMUP”, scanați QR codul de mai jos.

SCANEAZĂ!

CAPITOLUL VI

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ (SSM)

Lucrătorii din domeniul sănătății își desfășoară activitatea într-o varietate complexă de riscuri profesionale la locul de muncă. De condițiile de muncă depinde în mare parte sănătatea și productivitatea muncii lor, dar și calitatea serviciilor medicale acordate populației.

Organizația Internațională a Muncii a aprobat 30 de Convenții consacrate securității și sănătății în muncă, care stau la baza Standardelor Internaționale de Muncă. La rând cu Directivele UE și alte acte normative de nivel internațional, ele promovează principiul prevenției în domeniul protecției muncii. Legislația națională concretizează și stabilește clar drepturile și obligațiile actorilor principali în lumea muncii – angajatori, lucrători, sindicate etc. Dar, asigurarea securității și sănătății în muncă în Unitate, este responsabilitatea angajatorului sub toate aspectele acesteia. Totuși, protejarea sănătății și vieții lucrătorilor, intensificarea activităților de protecție și prevenire în toate unitățile ramurii sănătății, cer o coordonare și o implicare mai activă a partenerilor sociali la toate nivelele.

Încheind Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025, părțile s-au obligat să realizeze un șir de măsuri în domeniul SSM, obligații ale tuturor angajatorilor, ce reies din prevederile actelor normative în domeniu.

Analiza rapoartelor anuale prezentate de organizațiile membre ale Federației denotă că în majoritatea Unităților din ramura sănătății se întreprind măsuri privind respectarea prevederilor actelor normative în domeniul SSM. Totodată, în 60 de unități lipsesc sau nu se știe de existența planurilor anuale de protecție și prevenire, care este parte integrantă a Contractului colectiv de muncă. În 71 unități nu s-a efectuat evaluarea riscurilor profesionale, care este o condiție obligatorie, premergătoare elaborării planului anual de protecție și prevenire. Pentru realizarea activităților de SSM, în majoritatea Unităților, au fost cheltuite mijloace insuficiente, față de nu mai puțin de 2%, prevăzute de pct. 96.6 din Convenția colectivă, nivel de ramură. În rapoartele prezentate din colective au fost specificate mai multe accidente de muncă cu pierdere temporară a capacității de muncă. Indicatorii morbidității cu incapacitate temporară de muncă, conform datelor prealabile, variază între 600 și 1000 de zile la 100 lucrători.

Din lipsa unor date statistice, nu se cunoaște numărul real al lucrătorilor medicali cărora li s-a atribuit primar grad de dizabilitate în anul de referință.

Cazuri de boală profesională în colectivele din domeniul sănătății nu au fost înregistrate.

Fenomenul arderii profesionale se monitorizează în peste 50 la sută de unități. Au fost raportate 68 de cazuri, înregistrate în 27 unități. În scopul monitorizării, realizării măsurilor de profilaxie a fenomenului și acordarea asistenței necesare, în 35 de unități activează specialiști psihologi. Federația a inclus în agendele seminarelor desfășurate, în anul de referință, tematica managementului stresului profesional și arderii profesionale, instruind în acest domeniu toți participanții la activitățile educaționale desfășurate. Totodată, 54 reprezentanți ai sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul SSM au fost instruiți conform programului de nivelul I.

Conform tradiției frumoase, în scopul promovării culturii fizice și sportului, Federația a organizat în anul 2024, în comun cu Ministerul Sănătății, Spartachiada XXXVI a lucrătorilor din domeniul ocrotirii sănătății, la care au participat peste 600 sportivi, uniți în peste 30 echipe sportive.

A continuat și în anul de referință tratamentul sanatorial al membrilor de sindicat, de care au beneficiat 760 persoane, pentru care s-au cheltuit 3869861 lei din fondul de ajutor reciproc și solidaritate al Federației. Din același fond au fost procurate 730 bilete pentru întremarea copiilor în taberele de vară, pentru care s-au alocat 1942000 lei.

Federația a beneficiat de suportul inspectorilor muncii din cadrul Inspectoratului muncii al sindicatelor. În anul 2024 au fost efectuate vizite de lucru în peste 30 de Unități din domeniul sănătății pentru acordarea ajutorului consultativ metodic și suport în asigurarea respectării cadrului legal în domeniul SSM. Cele mai frecvente abateri de la cadrul legal depistate în cadrul vizitelor, au fost următoarele:

- lipsa comitetelor pentru securitatea și sănătatea în muncă;

- lipsa cabinetelor sau a locurilor special amenajate și dotate cu afișe, broșuri, ghiduri, instrucțiuni etc, în conformitate cu prevederile art.13 lit.(j) din Legea securității și sănătății în muncă Nr.186-XVI din 10.07.2008, pct.4.5 și 4.6 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.95 din 10.10.02.2009;
- lipsa evaluării factorilor de risc profesional la fiecare loc de muncă și stabilirea sporurilor de compensare pentru lucrul în condiții nefavorabile cu întocmirea corectă a „Fișelor condițiilor locurilor de muncă” conform prevederilor „Regulamentului cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile”, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.1335 din 10.10.2002;
- în unele unități lucrătorii nu sunt asigurați cu echipamente de lucru neprimejdioase și echipament individual de protecție gratuit. La locurile de muncă auxiliare nu este indicată puterea tensiunii la prizele electrice, corpurile de iluminat nu sunt dotate cu plafoane de protecție, ce menține riscul de accidentare a salariaților;
- se admit lucrări la înălțime fără respectarea pct. 31-34, secțiunea a 2-a din „Cerințele minime generale de securitate și sănătate pentru folosirea echipamentului de lucru la locul de muncă”, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 603 din 11.08.2011.

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul SSM

1. *Participarea la procesele ce vizează racordarea cadrului legal național în domeniul SSM la aquis Uniunii Europene.*
2. *Continuarea instruirii reprezentanților sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul SSM (nivel 1).*
3. *Promovarea prevederilor Convenției nr. 160 a OIM privind eliminarea violenței și hărțuirii în lumea muncii și Recomandarea 206 care o însoțește, în colectivele de muncă. Organizarea seminarelor tematice în acest domeniu.*
4. *Coordonarea vizitelor de lucru în colectivele de muncă ale inspectorilor muncii ai sindicatelor.*
5. *Acordarea suportului metodologic și consultativ organizațiilor sindicale în vederea evaluării factorilor de risc profesional și monitorizării procesului de atestare a locurilor de muncă.*
6. *Monitorizarea acțiunilor întreprinse la nivel de unitate, în scopul contracarării fenomenului arderii profesionale, violenței și hărțuirii lucrătorilor.*
7. *Președinții organizațiilor sindicale vor sesiza, în mod operativ, după caz, conducerea Federației despre existența neconformităților, abaterilor, încălcărilor ce vizează domeniul SSM, inclusiv accidente de muncă suferite de salariați, membri de sindicat, la examinarea cărora este necesară participarea inspectorilor muncii sindicatelor.*
8. *Continuarea tratamentului sanatorial al membrilor de sindicat prin compensarea parțială a costului biletului de tratament din sursele fondului de ajutor reciproc și solidaritate al Federației.*
9. *Intensificarea activităților sportive în colectivele de muncă. Organizarea și desfășurarea Spartachiadei XXXVII a lucrătorilor din domeniul sănătății. Participarea la Spartachiada VII a CNSM, organizată de comun cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv din Republica Moldova.*

CAPITOLUL VII

ASISTENȚA JURIDICĂ

Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat a fost și rămâne o prioritate a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Este dreptul fiecărui salariat – membru de sindicat să sesizeze președintele organizației sindicale primare și/sau Federația Sindicală „Sănătatea” pentru orice problemă privitor la desfacerea contractului individual de muncă, neplata unor drepturi salariale, încălcarea procedurii aplicării unei sancțiuni disciplinare, încălcarea programului de muncă etc. Avantajele apartenenței la o structură sindicală trebuie privite prin prisma intereselor fiecăruia în calitate de salariat.

Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” în articolele 7 și 8, consfințește obiectivele și formele de acțiuni ale Federației în vederea asigurării respectării principiilor de bază ale reglementării raporturilor de muncă și ale legislației cu privire la sindicate, statuate de actele internaționale și Constituția Republicii Moldova, cum ar fi: asigurarea dreptului salariaților la apărarea intereselor de muncă, inclusiv, prin sesizarea organelor de supraveghere și control, precum și a organelor judiciare; încheierea Convenției colective (nivel de ramură) și contractelor colective de muncă în toate organizațiile membre și controlul realizării prevederilor acestora; asigurarea dreptului la soluționarea litigiilor individuale de muncă și conflictelor colective de muncă; asigurarea respectării drepturilor sindicale; îmbinarea reglementării de stat și a reglementării contractuale a raporturilor de muncă, precum și stabilirea garanțiilor de stat pentru asigurarea drepturilor salariaților și efectuarea controlului obștesc asupra respectării legislației muncii.

Prerogativa salariaților de a-și apăra drepturile profesionale, economice și sociale prin organele sindicale reprezintă o garanție constituțională importantă, totuși, această garanție trebuie să fie proporțională intereselor tuturor participanților la raporturile de muncă.

O provocare pentru sindicate este perfecționarea legislației muncii, astfel încât să asigure respectarea drepturilor și intereselor salariaților membrilor de sindicat, care să corespundă necesităților reale ale pieței muncii din Republica Moldova, care ar fi în conformitate cu recomandările Directivelor Uniunii Europene și standardelor Organizației Internaționale a Muncii.

Constituția Republicii Moldova (art. 43, alin. (4)) consfințește că dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al Convențiilor colective sunt garantate. Codul muncii al Republicii Moldova (art. 32, 34, 43, 44) stabilește obligativitatea semnării contractului colectiv de muncă pentru clauzele coordonate, procedurile privind divergențele, modificarea și completarea contractului și răspunderea părților parteneriatului social.

Federația Sindicală „Sănătatea”, fiind un centru sindical național-ramural, promovează dezvoltarea dialogului social și participarea lucrătorilor în procesul decizional. În esență sa, dialogul social implică diverse forme de negociere, consultare, informare și gestionare în comun prin care se urmărește armonizarea intereselor angajatorilor cu cele ale salariaților în scopul asigurării păcii sociale.

Semnarea Convenției colective pentru domeniul sănătății pe anii 2022–2025 (nivel de ramură) constituie o materializare a dialogului social dintre Federația Sindicală „Sănătatea” și partenerii sociali.

Spre regret, Comisia ramurală pentru consultări și negocieri colective nu s-a întrunit în ședințe ordinare pe parcursul anului 2024.

Din rapoartele anuale recepționate de la președinții organizațiilor sindicale primare, s-a constatat că Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025 a constituit temei legal pentru elaborarea, negocierea și încheierea contractelor colective de muncă (la nivel de unitate).

Din cele 238 de organizații sindicale primare cu apartenență la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, 234 dispun de contracte colective de muncă (la nivel de unitate) și acorduri suplimentare la contracte, negociate și încheiate între administrație și Comitetul sindical.

Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025 prevede un șir de facilități de ordin social-economic pentru salariații - membri de sindicat. Din acest considerent, multe unități au negociat și încheiat contractul colectiv de muncă (la nivel de unitate) pe o perioadă de 5-6 ani.

În anul de referință, putem menționa următoarele prevederi care au fost incluse în acordurile suplimentare la contractele colective de muncă în urma negocierilor: acordarea unei zile libere plătite pentru examenul de înaltă performanță și consultații sau investigații în instituțiile republicane; în cazul când ziua de naștere a salariatului coincide cu zile de sărbătoare nelucrătoare, aceasta se acordă în ziua imediat următoare zilei de naștere sau o altă zi liberă; achitarea sporurilor de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, în urma efectuării atestării locurilor de muncă la instituții, cu participarea în comisiile constituite la nivel de unitate și a președinților organizațiilor sindicale primare etc.

Articolul 32 din Codul muncii reglementează procedura de elaborare a proiectului contractului colectiv de muncă, de semnare a lui și de soluționare a divergențelor apărute în asemenea cazuri între părți. În alin. (2) se conține o dispoziție principală potrivit căreia, în caz dacă în decurs de 3 luni din ziua inițierii negocierilor nu s-a ajuns la înțelegere pe marginea unor poziții din proiectul contractului colectiv de muncă, părțile sunt obligate să semneze contractul dat pe marginea clauzelor coordonate, cu întocmirea concomitentă a procesului-verbal asupra divergențelor existente. Totodată, alin. (3) din articolul comentat stabilește că divergențele nesoluționate vor constitui obiectul unor negocieri colective ulterioare între părți.

Potrivit prevederilor art. 34 din Codul muncii, toate modificările și completările în contractul colectiv de muncă se operează în modul stabilit pentru încheierea contractului.

În această ordine de idei, trebuie de menționat prevederile care nu au fost incluse în contractele colective de muncă la unele unități, dar divergențele nesoluționate constituie obiectul unor negocieri colective ulterioare între părți referitor la: stabilirea sporurilor de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, după efectuarea atestării locurilor de muncă la instituție; asigurarea salariaților care activează în condiții nefavorabile cu alimentația de protecție; acordarea unei zile libere, în ziua de naștere a salariatului, cu păstrarea salariului mediu; deschiderea unei cantine pe teritoriul instituției pentru alimentația salariaților etc.

Pe parcursul anului 2024, în 102 instituții s-au desfășurat adunări generale/conferințe unde s-a prezentat, de către președinții organizațiilor sindicale primare, informația activității anuale a Comitetului sindical și îndeplinirea prevederilor contractelor colective de muncă.

La data de 31.12.2024 în 4 instituții cu apartenență la Federația Sindicală „Sănătatea”, unde activează 909 salariați-membri de sindicat, nu erau încheiate contracte colective de muncă, fiind tergiversată procedura de *negociere* mai mult de 6 luni.

Deși legislația națională prevede sancțiuni ca rezultat a atitudinii neconforme a angajatorilor în aplicarea prevederilor legislației muncii (*tergiversarea procesului de negocieri*), nici un președinte al organizației sindicale primare/organ sindical nu s-a adresat la Inspectoratul de Stat al Muncii. Autoritatea administrativă, subordonată Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei este abilitată să examineze cazurile privind *încălcărilor* comise de angajatori și poate întocmi un plan de remediere, stabilind termeni de conformare. În calitate de agent constator, Inspectoratul de Stat al Muncii, are dreptul de a întocmi un proces-verbal cu privire la contravenție. În cazul când angajatorii, nu se conformează rigorilor legale, Inspectoratul de Stat al Muncii poate înainta instanței de judecată spre examinare procesul-verbal cu privire la contravenție.

De menționat că art. 60 din Codul contravențional al Republicii Moldova specifică că refuzul neîntemeiat al angajatorului de a încheia contractul colectiv de muncă atrage răspundere contravențională (*se sancționează cu amendă de la 24 la 30 de unități convenționale*).

Tabelul nr. 25. Date privind conflictele și litigiile de muncă

Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2020	2021	2022	2023	2024
1.	Acțiuni de protest, total	-	2	1	3	1
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	-	1	-	-	1
1.3.	Mitinguri	-	-	-	2	-
1.4.	Altele	-	1	1	-	-
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	-	136	65	553	30
3.	Numărul de zile pierdute	-	1	1	-	-
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total	86	48	56	16	18
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	60	34	50	9	14
5.	Adresări în judecată, total	9	11	5	12	4
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	3	3	2	6	2

În semn de solidaritate cu Federația Sindicală a Educației și Științei (FSȘE), 30 de salariați cu apartenență la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova au participat la pichetarea Parlamentului din 13.12.2024. Participanții la pichetare, susținuți și de către membrii de sindicat din alte ramuri, sub egida Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova (CNSM), au cerut cu fermitate autorităților luarea unor măsuri urgente în sprijinul angajaților în contextul creșterii prețurilor și a pierderii puterii de cumpărare.

Reprezentanții sindicatelor au subliniat că Republica Moldova și-a asumat angajamente față de Uniunea Europeană, inclusiv transpunerea Directivei Uniunii Europene 2022/2041, care prevede ca salariul minim să reprezinte 50% din salariul mediu. În prezent, acest raport este de doar 36,5% și riscă să scadă la 34,2% în 2025.

Președintele Parlamentului Republicii Moldova, dl Igor Grosu, a invitat conducerea CNSM și a FSEȘ la discuții în cadrul cărora au fost trecute în revistă revendicările înaintate de către manifestanți și a fost schițată o cale de parcurs pentru soluționarea lor. În cadrul negocierilor, sindicaliștii au cerut autorităților să acționeze operativ pentru a răspunde acestor revendicări, subliniind că măsurile propuse sunt esențiale pentru a proteja drepturile și demnitatea salariaților din Republica Moldova.

Pe parcursul anului 2024, conform datelor prezentate, constatăm că în instituțiile cu apartenență la Federație, din cele 18 litigii individuale de muncă, 14 au fost soluționate pozitiv drept rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul. Alți 2 lucrători medicali au fost restabiliți în funcție de către instituția de drept. La data de 31.12.2024, două litigii de muncă se aflau în *proces de judecată*.

De către reprezentanții Federației Sindicale „Sănătatea” de comun cu președinții organizațiilor sindicale primare a fost acordată asistență juridică în soluționarea situațiilor *conflictuale*, precum și soluționarea acestora.

Constituția Republicii Moldova, în art. 43, consfințește că salariații au dreptul la protecția muncii. Adicional, art. 20 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186/2008, specifică că fiecare lucrător, inclusiv cel care prestează munca la distanță, este în drept:

- a) să aibă un post de lucru corespunzător actelor normative de securitate și sănătate în muncă;
- b) să obțină de la angajator informații veridice despre condițiile de lucru, despre existența riscului profesional, precum și despre măsurile de protecție împotriva influenței factorilor de risc profesional;
- c) să refuze efectuarea de lucrări în cazul apariției unui pericol pentru viața ori sănătatea sa până la înlăturarea acestuia.

Din rapoartele anuale recepționate de la președinții organizațiilor sindicale primare s-a constatat că pentru a preveni agresiunea fizică, psihică și verbală a lucrătorilor medicali, pentru neadmiterea cazurilor de încălcare a drepturilor omului, s-au întreprins următoarele: la instituții s-au instalat

sisteme de alarmă; se *investighează* conflictele și se raportează incidentele întru susținerea persoanelor vătămate.

Potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186/2008, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată. Din informațiile incluse în rapoartele anuale, liderii de sindicat au indicat că ținând cont de specificul instituției medicale (terapii de specialitate – *psihiatrie*) sunt *cazuri de diferite forme de violență asupra cadrelor medicale*, inclusiv abuz verbal, psihologic și chiar fizic de către pacienți.

În anul de referință, au parvenit 13820 de adresări în adresa comitetelor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova privind următoarele:

Tabelul nr. 26. Adresările membrilor de sindicat către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2020	2021	2022	2023	2024
Acordarea ajutorului material	1088	8580	9136	11176	6904
Tratament balneosanatorial	1007	1054	1415	1620	1457
Concedierea/desfacerea din inițiativa angajatorului a contractelor individuale de muncă	155	122	90	165	161
Încălcarea disciplinei muncii	255	418	191	265	215
Normarea și remunerarea muncii	604	432	496	293	317
Plata indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă	128	540	328	178	488
Alte adresări	674	2322	1349	3633	3330

Analizând adresările membrilor de sindicat la organul sindical cu privire la plata concediilor medicale se atestă o creștere a acestora, în anul 2024 - 488 adresări, comparativ cu anul 2023 (*188 adresări*).

De menționat că în adresa organului sindical au parvenit adresări privind:

- reglementarea timpului de muncă – 310 (*în anul 2023 tot 310*);
- achitarea sporurilor de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile – 623 (*în anul 2023 – 456*);
- transferul la un alt loc de muncă, fără acordul salariatului – 15 (*în anul 2023 – 25*).

Din rapoartele anuale recepționate de la președinții organizațiilor sindicale pentru anul 2024, s-a constatat că 161 de salariați au fost concediați din inițiativa angajatorului. În 23 de cazuri, la concedierea salariaților - membri de sindicat, angajatorul nu a solicitat în prealabil opinia consultativă a organului sindical din cadrul instituției, prin notificarea organului respectiv.

Pentru perioada de referință, angajaților din sectorul ocrotirii sănătății le-au fost aplicate 215 sancțiuni disciplinare (*în anul 2023 – 265*). Ținem să menționăm că 54 de lucrători medicali au fost sancționați pentru încălcarea actului medical (*în anul 2023 – 57*).

Aceste sancțiuni au fost aplicate lucrătorilor medicali pentru: încălcarea obligațiilor de serviciu; nerespectarea disciplinei muncii la locul de muncă; etica și deontologia medicală; nerespectarea normelor igienice la efectuarea obligațiilor de serviciu; divulgarea unor date cu caracter personal; greșeala profesională la acordarea asistenței medicale; nerespectarea procedurii operaționale de serviciu; îndeplinirea nesatisfăcătoare a documentației; prezentarea rapoartelor medico-legale cu întârziere; sustragerea medicamentelor; nerespectarea clauzei de confidențialitate; abateri în realizarea procesului de vaccinare a copilului, precum și alte încălcări.

Reprezentantul Federației a examinat și întreprins măsuri pentru soluționarea celor 37 petiții și adresări parvenite de la membrii de sindicat (inclusiv și petiții colective), prin care s-au invocat diverse încălcări ale legislației muncii.

Examinând adresările și petițiile salariaților cu referință la încălcarea drepturilor ce le aparțin, s-a constatat că aceste încălcări se referă la: retribuirea muncii în caz de cumulare a profesiilor (funcțiilor) și de îndeplinire a obligațiilor de muncă ale salariaților temporar absenți; concedierea salariaților din inițiativa angajatorului (art. 86 alin. (1) lit. g) și lit. y¹) din Codul muncii);

nerespectarea procedurii de aplicare a sancțiunii disciplinare; nerespectarea procedurii de concediere a persoanelor pensionate pentru limită de vârstă ori vechime în muncă; neacordarea concediului de odihnă anual și suplimentar; neachitarea sporurilor de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile etc. Acestea țin de drepturile și garanțiile fundamentale ale salariaților, în lipsa cărora nu poate fi instituit un echilibru eficient de raporturi de muncă stabilite între salariați și angajatori sau reprezentanții acestora în procesul determinării și realizării drepturilor și intereselor de muncă, sociale și economice ale părților.

Reprezentantul Federației, când examinează adresările și petițiile salariaților-membri de sindicat, conlucrează cu președinții organizațiilor sindicale primare de la instituții.

Trebuie de menționat încălcarea drepturilor sindicale de către angajatorii unităților privitor la: neasigurarea condițiilor de activitate ai Comitetului sindical în conformitate cu prevederile actelor normative; reținerea cotizațiilor de membru de sindicat și utilizarea acestora în alte scopuri; excluderea președintelui organizației sindicale primare din componența comisiilor interne: comisia privind tariful angajaților, comisia privind stabilirea vechimii în muncă și a vechimii în specialitate a angajaților, comisia de evaluare și validare a performanțelor profesionale individuale în muncă etc.

În perioada de referință, au fost acordate răspunsuri la multiple întrebări parvenite prin poșta electronică și la telefon, SMS și Viber de la președinți ai organizațiilor sindicale primare, membri de sindicat și de la angajatori, referitor la: temeiurile de fapt și de drept ale aplicării sancțiunii disciplinare; evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile; stabilirea sporului de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile; regimul de muncă; munca prin cumul și cumularea de funcții etc.

Pe parcursul anului 2024, angajații Federației au participat la multiple webinare/videoconferințe Zoom la nivel național și internațional, ateliere de lucru, în cadrul cărora au avut loc discuții pe marginea aplicării în practică a prevederilor legislației muncii.

Înregistrarea modificărilor și completărilor în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice la I.P. „Agenția Servicii Publice”

Potrivit prevederilor art. 10 din Legea sindicatelor nr. 1129/2000, pentru înregistrarea constituirii organizației sindicale primare sau modificarea și completarea în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice și în actul de constituire al organizației sindicale primare, organizația sindicală primară va prezenta la I.P. Agenția Servicii Publice, în termen de o lună de la data adoptării hotărârii respective documentele necesare. Reprezentantul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a întocmit pachetul de documente (*modelul recomandat*) în corespundere cu cerințele formularelor-tip de pe site <https://asp.gov.md> care se solicită la înregistrarea și înscrierea în Registrul de stat al persoanelor juridice cu atribuirea numărului de identificare de stat (IDNO).

La solicitarea președinților organizațiilor sindicale primare au fost expediate pe e-mail fișierele atașate. A fost acordat ajutor metodologic și consultativ privitor la perfectarea pachetului de documente pentru a fi prezentat la Agenția Servicii Publice.

La data de 31.12.2024 erau înregistrate la Agenția Servicii Publice și dispuneau de IDNO - 136 de organizații sindicale primare.

Pe parcursul anului de referință, la 52 de organizații sindicale primare s-au desfășurat adunări generale/conferințe în urma cărora au fost efectuate modificările corespunzătoare în Registrul de stat al persoanelor juridice.

La finele anului 2024, Agenția Servicii Publice a anunțat că s-a modificat procedura de verificare, înregistrare și actualizare a datelor din Registrul de stat al unităților de drept cu privire la beneficiarii efectivi ai persoanelor juridice cu scop lucrativ, ai organizațiilor necomerciale (*inclusiv organizațiile sindicale primare*) și s-au pus în aplicare noi formulare ale Declarației privind beneficiarii efectivi ai unității de drept. Modificările respective au survenit ca urmare a modificării Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Deci, până la 31 decembrie 2025, toate persoanele juridice, întreprinzătorii individuali și organizațiile

necomerciale (inclusiv organizațiile sindicale primare) din Republica Moldova sunt obligați să actualizeze informația despre beneficiarul efectiv la Agenția Servicii Publice.

Organizațiile sindicale primare care nu dispun de codul fiscal IDNO de 13 cifre și președinții organizației sindicale primare care nu au prezentat Declarația privind beneficiarul efectiv (Formularul nr. BE-5) au la dispoziție perioada până la 31 decembrie 2025.

În conformitate cu prevederile articolul 263² din Codul contravențional al Republicii Moldova, nedeclararea, declararea incompletă sau incorectă a informației cu privire la beneficiarul efectiv, neactualizarea informației respective, în cazul în care au intervenit modificări cu privire la beneficiarul efectiv, precum și lipsa desemnării persoanei responsabile fizice rezidente responsabile pentru furnizarea și/sau actualizarea informațiilor cu privire la datele privind beneficiarul efectiv, se sancționează cu amendă de la 1000 la 1500 de unități convenționale. O unitate convențională este egală cu 50 lei.

Federația Sindicală „Sănătatea” își propune următoarele obiective principale în domeniul juridic pentru anul 2025:

1. Actualizarea și modernizarea domeniului raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă în conținutul Convenției colective (nivel de ramură) și contractelor colective de muncă la nivel de unitate.

2. Întreprinderea măsurilor ce țin de competența sa în vederea neadmiterii diminuării drepturilor și garanțiilor salariaților-membri de sindicat, prevăzute de normele dreptului internațional, Constituția Republicii Moldova, Codul muncii al Republicii Moldova, Legea sindicatelor, precum și de alte acte normative din domeniul muncii și ale drepturilor sindicale.

3. Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat în domeniul raporturilor de muncă.

4. Reprezentarea intereselor membrilor de sindicat în relațiile cu angajatorii, administrația publică centrală și locală, organele de justiție, în organizațiile sindicale naționale și internaționale.

5. Examinarea și avizarea proiectelor de acte normative, care au ca obiectiv reglementarea drepturilor și intereselor profesionale, de muncă, economice și sociale ale membrilor de sindicat.

6. Examinarea petițiilor, adresărilor parvenite de la membrii de sindicat.

7. Acordarea ajutorului metodologic și consultativ la elaborarea contractelor colective de muncă și a acordurilor suplimentare care sunt parte integrantă a contractului.

8. Acordarea ajutorului metodologic și consultativ în domeniul raporturilor de muncă și în domeniul securității și sănătății în muncă la instituții cu privire la perfectarea actelor normative la nivel de unitate.

9. Informarea și instruirea membrilor de sindicat în domeniul raporturilor de muncă și în domeniul securității și sănătății în muncă.

10. Promovarea respectării principiului de demnitate în muncă.

11. Neadmiterea discriminării la locul de muncă, inclusiv pe criteriu de vârstă.

12. Contribuirea la soluționarea litigiilor individuale de muncă și a conflictelor colective de muncă, în modul stabilit de Codul muncii al Republicii Moldova și de alte acte normative.

13. Monitorizarea respectării drepturilor sindicale.

14. Colaborarea la nivel național și internațional cu organizațiile sindicale

CAPITOLUL VIII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

În perioada anului 2024, activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost concentrată asupra realizării prevederilor Programului Federației pentru anii 2020-2025, aprobat de Congresul VII din 23.10.2020, a obiectivelor Programului de activitate pentru anul 2024, aprobat de Biroul Executiv din 21 decembrie 2023, prevederilor hotărârilor organelor de conducere ale Federației, precum și asupra promovării continue a valorilor sindicalismului democratic în cadrul organizațiilor sindicale de toate nivelurile și fortificarea structurii organizatorice ale acestora.

Pornind de la premisa că organizația sindicală primară reprezintă temelia sindicatului și este considerată veriga de bază a acestuia, Federația a continuat activitățile sale întru consolidarea efectivului sindical, îmbunătățirea managementului sindical, apărarea drepturilor și promovarea intereselor de muncă, economice, profesionale și sociale ale membrilor de sindicat, sporirea atractivității și credibilității organizațiilor sindicale primare, motivării apartenenței la sindicat și recrutarea membrilor noi.

În perioada raportată, în scopul atingerii obiectivelor care țin de consolidarea organizațiilor sindicale primare au fost întreprinse un șir de măsuri organizatorice bazate pe promovarea consecventă a valorilor autentice sindicale și anume democrația, independența, solidaritatea, unitatea, continuitatea.

În această ordine de idei, atât la nivel federativ, cât și la nivelul organizațiilor sindicale primare, eforturile au fost îndreptate spre dinamizarea și eficientizarea activităților desfășurate, prin sporirea profesionalismului și responsabilizării liderilor și activului sindical. Drept rezultat, prin implicare proactivă, membrii de sindicat au contribuit la atingerea majorității ale obiectivelor propuse.

În urma analizei indicilor privind organele sindicale electiv, se constată că la data de 01.01.2025, Federația întrunește 238 organizații sindicale primare (în continuare OSP), reprezentate de salariați, membri de sindicat din cadrul instituțiilor medicale, farmaceutice, de învățământ public de profil medical și altele, din care: 32 OSP sub umbrela Centrului Sindical Ramural Teritorial Chișinău; 7 OSP sub umbrela Centrului Sindical Ramural Teritorial Bălți; 28 OSP din cadrul instituțiilor de nivel republican (IMSP, Centre medicale, Agenții Naționale, altele), 152 OSP din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice din sectorul spitalicesc, de asistență medicală primară, centre stomatologice de nivel raional, 1 OSP din cadrul instituției medicale private (Clinica de Medicină Estetică „Sancos”), 7 OSP din cadrul instituțiilor de profil sanatorial și reabilitare, precum și 11 OSP din cadrul celor 6 instituții de învățământ superior și mediu de specialitate (tabelul nr. 27).

Tabelul nr. 27. Structura organelor sindicale electiv afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, anul 2024

Organizațiile Sindicale Primare (OSP), în funcție de nivel	Numărul de organizații sindicale primare
OSP afiliate: Centrului Sindical Ramural Teritorial Chișinău/ Centrului Sindical Ramural Teritorial Bălți	32 (CSRT Chișinău) 7 (CSRT Bălți)
OSP de nivel republican: IMSP; Centre Medicale; Agenții Naționale; altele	28
OSP din cadrul IMSP sectorul spitalicesc, de asistență medicală primară, centre stomatologice, de nivel raional	152
OSP din cadrul instituțiilor private	1
OSP din cadrul instituțiilor de profil sanatorial/reabilitare	2/5
OSP din cadrul instituțiilor de învățământ de specialitate mediu și superior	11
Nr. total de OSP afiliate Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	238

Menționăm că pe parcursul anului de referință a fost efectuată o cartografiere a OSP afiliate Federației, fiind actualizate capacitățile, identificate provocările, apreciate rezervele, inclusiv la capitolul de recrutare a membrilor potențiali. În această perioadă s-au produs unele modificări în structura organizatorică la nivelul OSP și anume:

- fuzionarea OSP a angajaților IMSP Spitalul de Ftiziopneumologie Vorniceni cu OSP a angajaților IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”;
- separarea OSP a angajaților IMSP Spitalul Raional Ialoveni de IMSP Centrul de Sănătate Ialoveni cu 9 Centre de Sănătate autonome și Centrul Stomatologic raional, care până anul anterior reprezenta o entitate sindicală primară teritorială și includea toate unitățile de asistență medicală situate în teritoriul raionului Ialoveni.

În funcție de numărul de membri întruniți în OSP, potrivit datelor prezentate în rapoartele anuale, se constată că din totalul de 238 OSP:

- **9** sau 3,7 la sută fac parte din categoria organizațiilor cu un număr total de 1000 membri și mai mult;
- **20** sau 8,4 la sută din categoria celor cu un număr total de membri cuprinși în diapazonul 401-1000 membri de sindicat;
- **89** sau 37,3 la sută din categoria organizațiilor cu un număr total de membri cuprinși în limita 101- 400 membri de sindicat;
- **95** sau 40 la sută din categoria celor cu un număr total de membri cuprinși în diapazonul 15-100 membri de sindicat;
- **25** sau 10,5 la sută din categoria organizațiilor cu un număr total de membri cuprinși în limita 3-15 membri de sindicat (*tabelul nr. 28*).

Tabelul nr. 28. Structura Organizațiilor Sindicale Primare afiliate Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în funcție de reprezentativitate anul 2024

Organizații Sindicale Primare	Numărul total de organizații sindicale primare	Numărul organizațiilor sindicale primare, în funcție de numărul de membri întruniți				
		3 – 15	15 – 100	101 – 400	401 – 1000	> 1000
din sectorul bugetar și sistemul de AOAM	221	22	85	86	19	9
din sectorul real	17	3	10	3	1	-
Total	238	25	95	89	20	9

Din totalul de 238 OSP, 221 sau 92,8% sunt organizații din instituțiile finanțate de la bugetul de stat și din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, iar 17 OSP sau 7,2%, reprezintă organizațiile din instituțiile cu autonomie financiară, inclusiv care beneficiază de dotații bugetare.

În funcție de amplasare teritorială, 152 OSP sau 63,8%, sunt situate în mediul urban, iar 86 OSP sau 36,2% sunt amplasate în mediul rural.

Forța sindicatelor constă în solidaritatea membrilor, iar organizațiile primare puternice sunt considerate pilonii principali pe care se sprijină sindicatul.

Astfel, în baza analizei datelor privind efectivul sindical, se constată că la data de 1 ianuarie 2025, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova întrunește 39685 membri de sindicat, ceea ce constituie 80,5%, din numărul total de 49316 angajați, studenți și elevi din instituțiile sindicalizate, afiliate Federației. Ne propunem, ca obiectiv, majorarea ratei de sindicalizare cu 5%.

Pentru comparație, în anul 2023, din totalul de 49208 angajați, studenți și elevi, numărul membrilor de sindicat a constituit 43468 persoane, respectiv rata de sindicalizare fiind de 88,3%.

Prin urmare, se constată că în perioada raportată se atestă o scădere cu 7,8 puncte procentuale a densității sindicale față de perioada anului 2023, situație determinată de actul fără precedent de ingerință a administrației IMSP CNAMUP, care a condiționat ieșirea masivă din sindicat a salariaților celei mai numeroase OSP din componența Federației și respectiv reducerea densității sindicale la nivel național ramural, de altfel fenomen înregistrat pentru prima dată în istoria sindicatului din domeniul sănătății.

Se constată că în perioada anului 2024, în majoritatea instituțiilor, ponderea salariaților, membri de sindicat constituie 80-90 la sută.

Un nivel de 99-100% de sindicalizare se atestă tradițional în următoarele instituții: SR Anenii Noi, CS Basarabeasca, SR Briceni, CS Briceni, CS Cahul, CMF Cahul, SR Cantemir, CS Cantemir, SR Dondușeni, CS Dondușeni, CS Drochia, CS Edineț, CS Florești, SR Hâncești, CS Ocnîța, CS Orhei, SR Râșcani, SR Rezina, SR Sângerei, CS Sângerei, SR Soroca, CS Soroca, SR Telenești, CS Telenești, SCM „Sf. Treime”, SCM „Sf. Arhanghel Mihail”, AMT Botanica, AMT Ciocana, IMSP AMT Buiucani, CMF Municipal Bălți, Spitalul de Psihiatrie Bălți, SC de Psihiatrie, SCBI „Toma Ciorbă”, filiala Costiujeni 5/1(fostul Spital de Dermatologie și Maladii Comunicabile), CRDM, Clinica „Em. Coțaga”, Centrul de Reabilitare pentru Copii (Ceadâr-Lunga), Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”, Colegiul de medicină Bălți.

Este îmbucurător faptul că în perioada raportată, rata de sindicalizare de 100% a fost atinsă de încă patru colective și anume OSP a angajaților IMSP SR Dondușeni, IMSP CS Hâncești, IMSP CS Glodeni, IMSP Policlinica Stomatologică Republicană.

De menționat și OSP care în perioada anului 2024 au reușit să sporească semnificativ rata de sindicalizare. Astfel, în cadrul OSP a angajaților IMSP Dispensarul Republican de Narcologie s-a reușit majorarea densității sindicale cu circa 8%, IMSP CS Cimișlia cu 11,5%, USMF „N. Testemițanu” (angajați) cu 12%, în cadrul IMSP Spitalul Raional Leova cu 12,6%, iar în cadrul Institutului de Medicină Urgentă cu 15,7%.

La fel, este de apreciat și faptul că în perioada de referință s-a menținut la un nivel stabil înalt densitatea sindicală în cadrul Centrelor Sindicale Ramurale Teritoriale Chișinău și Bălți. Așadar, în cadrul Centrului Sindical Ramural Teritorial Chișinău acest indice a constituit 92 la sută, iar în cadrul Centrului Sindical Ramural Teritorial Bălți 98,7 la sută.

De menționat, că se atestă o dinamică pozitivă și în ceea ce ține numărul de colective cu o rată de doar 50-70% de sindicalizare, care denotă o descreștere a acestora și constituie 12 colective în raport cu 14 colective în anul 2023 și 20 în anul 2022.

Totodată, se observă că în 5 instituții rata de sindicalizare este sub 50 la sută, și anume: Centrul Național de Transfuzie a Sângelui, IMSP SR Călărași, IMSP CS Călărași, IMSP SR Orhei, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale.

În același context, conform datelor prezentate, în rândul OSP care au înregistrat o dinamică negativă a densității sindicale în perioada de referință se numără SA „Sanfarm-Prim” cu o scădere de 10% IMSP CS Nisporeni cu o scădere de 14,6%, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale cu o scădere de 16%.

Analiza efectivului sindical repartizat conform unităților administrativ-teritoriale denotă faptul că circa 53% din totalul efectivului sindical, reprezintă salariații instituțiilor sindicalizate amplasate în mun. Chișinău, 35% din efectivul sindical este repartizat în instituțiile sindicalizate amplasate în 32 raioane ale țării, 9% din efectivul sindical, sunt salariații instituțiilor sindicalizate amplasate în mun. Bălți iar circa 3% constituie salariații instituțiilor sindicalizate amplasate în UTA Găgăuzia.

Comparativ cu anul 2023, în perioada raportată se observă o creștere ușoară a numărului de salariați, numărul membrilor de sindicat fiind în descreștere. (tabelul nr. 29).

**Tabelul nr. 29. Dinamica fluctuației membrilor de sindicat
în perioada anilor 2020-2024**

Anii	Nr. total de salariați	Nr. total al membrilor de sindicat	Nr. membrilor de sindicat recrutați anul anterior	Nr. membrilor de sindicat care au renunțat la calitatea de membru de sindicat din diferite motive	Inclusiv pe motive		
					au abandonat sindicatul din propria inițiativă	concediere	alte
2020	46257	41903	d/a	3591	337	3172	82
2021	46981	42762	d/a	3238	298	2847	93
2022	48577	43496	d/a	3436	283	3056	97
2023	49208	43468	3702	2369	325	1948	96
2024	49316	39685	3986	7015	4126 (3826 CNAMUP)	2787	102

Analiza datelor care reflectă dinamica fluctuației efectivului sindical denotă faptul că în perioada anului 2024 s-a majorat numărul de membri de sindicat recrutați. Astfel, în perioada de referință au fost recrutați 3986 membri de sindicat, față de 3702 în perioada similară a anului 2023. Din numărul total de membri de sindicat recrutați anul anterior, 2113 membri sau 53 la sută au constituit angajații instituțiilor din sectorul bugetar și real, iar 1873 membri recrutați sau 47 la sută, au constituit studenții și elevii instituțiilor de învățământ universitar și mediu de profil.

Spre regret însă, se observă că în perioada 01.01.2024 – 01.01.2025, s-a majorat substanțial numărul membrilor de sindicat care au părăsit sindicatul. Astfel, în perioada raportată, numărul membrilor de sindicat care au renunțat la calitatea de membru de sindicat din diferite motive a constituit 7015 persoane față de 2369, înregistrați în anul 2023. Analiza motivelor acestei situații demonstrează că din totalitatea acestora, circa 59 la sută au abandonat sindicatul din propria inițiativă, circa 40 la sută din motivul concedierii, 1 la sută din alte motive.

În concluzie, potrivit analizei datelor prezentate la capitolul respectiv, se constată că în perioada anului 2024, numărul absolut al persoanelor care au renunțat la calitatea de membru de sindicat din propria inițiativă a constituit 4126, comparativ cu 325 membri în perioada anului 2023 și aici este important de menționat faptul că circa 93 la sută din totalul acestora au constituit angajații IMSP CNAMUP, care urmare actului de imixtiune a administrației IMSP CNAMUP, manifestat prin aplicarea diferitor instrumente de presiune și intimidare față de salariații instituției-membri de sindicat, au fost impuși în doar câteva zile să semneze 3826 cereri tipizate de ieșire „din propria inițiativă”, cu ghilimelele de rigoare, din OSP IMSP CNAMUP afiliată Federației și formarea unui sindicat „Ambulanța din Moldova”.

Cu referire la vârsta membrilor de sindicat se observă că din numărul total de 49316 angajați, studenți, elevi din instituțiile sindicalizate, 14301 sau circa 29 la sută sunt tineri până la 35 ani. Iar din totalul de 39685 membri de sindicat, 11851 sunt tineri până la 35 de ani, ceea ce constituie circa 83 la sută din numărul total al acestora. Studenții și elevii instituțiilor de învățământ superior și mediu de profil reprezintă circa 52% din totalul membrilor de sindicat de vârstă tânără. (tabelul nr. 30).

**Tabelul nr. 30. Ponderea sindicaliștilor de vârstă tânără (până la 35 de ani)
raportată la totalul membrilor de sindicat,
în perioada anilor 2020-2024**

Anii	Numărul total de membri de sindicat	Inclusiv tineri		Inclusiv studenți/elevi		
		Numărul sindicaliștilor de vârstă tânără (abs.)	Ponderea sindicaliștilor de vârstă tânără (%)	Numărul total de studenți/elevi (abs.)	Din ei membri de sindicat (abs.)	Ponderea apartenenței la sindicat (%)
2020	41903	13640	32,5	7930	6292	79,3
2021	42763	13753	32,2	7305	6483	88,7
2022	43649	14680	33,6	8159	6523	79,9
2023	43468	14590	33,5	8710	6215	71,3
2024	39685	11851	29,9	8795	6244	70,9

În perioada raportată, în cele 6 instituții de învățământ superior și mediu de profil (Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” și Colegiile de medicină Bălți, Cahul, Orhei, Ungheni) și-au făcut studiile 8795 de studenți și elevi, 6244 dintre care posedă calitatea de membru de sindicat, ceea ce reprezintă 70,9 la sută și este aproximativ la același nivel cu anul 2023.

La fel, în baza evaluării datelor prezentate, se constată că din numărul total de angajați, 7545 persoane sau 15 la sută, au atins vârsta de pensionare. Angajații de vârstă pensionară constituie o cifră absolută de 7536 persoane și respectiv reprezintă 19 la sută din totalul efectivului sindical. Prin urmare, se poate concluziona că 99,8 la sută din totalul angajaților de vârstă pensionară posedă calitatea de membru de sindicat.

Analiza datelor statistice prezentate, pe criteriu de gen, denotă faptul că din totalul de 39685 membri de sindicat, 32136 sau circa 81% sunt femei, pondere ce își menține stabilitatea valorică pe parcursul ultimilor ani (tabelul nr. 31)

**Tabelul nr. 31. Ponderea femeilor în numărul total al membrilor de sindicat,
în perioada anilor 2020-2024**

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul total (abs.)	Ponderea (%)
2020	41903	34603	82,5
2021	42762	35942	84,0
2022	43649	34981	80,1
2023	43468	35717	82,1
2024	39685	32136	81,0

Conform datelor prezentate, se constată că din numărul total de 238 președinți ai OSP afiliate Federației, 156 sau 65,5 la sută sunt femei. La nivelul Centrelor Sindicale Ramurale Teritoriale, raportul conform acestui criteriu constituie 50 la 50. La nivelul OSP a angajaților instituțiilor republicane, din numărul total de președinți, circa 45% sunt femei. La nivelul OSP a angajaților instituțiilor raionale de asistență medicală primară, circa 85% sunt femei, iar în OSP ale angajaților instituțiilor raionale din sectorul spitalicesc, circa 54% de președinți sunt femei.

Cu referire la vârsta președinților, se constată că din numărul total de 238 președinți ai OSP, 14 sau 5,8 la sută sunt tineri cu vârstă de până la 35 ani, iar 23 președinți sau 9,6 la sută sunt președinți de vârstă pensionară.

Organele de conducere ale celor 2 organizații sindicale teritoriale: Centrul Sindical Ramural Teritorial Chișinău și Centrul Sindical Ramural Teritorial Bălți, sunt reprezentate de 2 Consilii care numără un total de 11 membri, dintre care 9 sunt femei, ceea ce constituie o rată de circa 82 la sută. Ponderea membrilor Consiliilor organizațiilor teritoriale respective care au atins vârsta pensionară este de 36%, iar celor de vârstă până la 35 ani 9%.

Organele executive ale celor 2 structuri sindicale teritoriale sunt reprezentate de 2 Birouri, în componența cărora sunt 19 membri, inclusiv 16 femei, ceea ce constituie o pondere de 84%. Rata membrilor de vârstă pensionară din componența Birourilor, constituie 26%, iar celor de vârstă până la 35 ani 10%.

În aceeași ordine de idei, din numărul total de 21 membri ai Biroului Executiv al Federației, 9 sau 42,9% sunt femei, iar din totalul de 134 membri ai Consiliului Republican – 83 sau 61,5% sunt femei.

Componența Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” care numără 5 membri, este formată în exclusivitate din femei.

În perioada anului 2024, dar cu precădere în perioada lunilor octombrie-decembrie, a fost desfășurată o amplă campanie de adunări generale/conferințe în legătură cu expirarea mandatului organelor de conducere a unui număr de 59 de OSP afiliate Federației.

În funcție de nivelul structurilor teritoriale, acestea au fost reprezentate în felul următor: Centrul Sindical Ramural Teritorial Bălți care cuprinde 7 OSP, 18 OSP ale angajaților instituțiilor de nivel republican, 32 OSP de nivel raional și 3 OSP ale angajaților instituțiilor de învățământ superior și mediu de specialitate.

16 OSP au desfășurat adunări generale, iar 43 OSP au desfășurat conferințe.

Menționăm că toate organizațiile au respectat principiile generale de convocare a întrunirilor de dare de seamă și alegeri, fiind desfășurate conform prevederilor statutare, până la expirarea împuternicirilor organelor de conducere în perioada pentru care au fost alese.

De către președinții OSP în cauză au fost depuse eforturi necesare pentru asigurarea măsurilor de organizare și desfășurare ale ședințelor, în conformitate cu prevederile statutare. Prezența membrilor de sindicat/delegaților a fost exemplară în cazul tuturor ședințelor, fiind respectată norma de reprezentativitate, ceea ce a permis întrunirea cvorumului, potrivit normelor statutare. Ședințele s-au desfășurat într-o manieră democratică, constructivă și prietenoasă.

Rapoartele de dare de seamă prezentate de către președinții comitetelor sindicale și comisiilor de Cenzori au fost cuprinzătoare, transparente, fiind evidențiate toate aspectele activităților desfășurate, realizările obținute de către echipele sindicale, provocările, precum și obiectivele de importanță prioritară pe termen scurt și mediu.

Este îmbucurător faptul că, în temeiul hotărârilor adoptate în cadrul întrunirilor respective, activitatea Comitetelor sindicale în perioada mandatelor exercitate a fost apreciată pozitiv, fiindu-le atribuite cele mai înalte calificative, ceea ce sugestiv indică la satisfacția efectivului sindical vizând activitățile desfășurate de membrii Comitetelor sindicale și încrederea în reprezentarea oferită.

În toate OSP s-a reușit asigurarea unui dintre cele mai importante drepturi sindicale și anume dreptul membrilor de sindicat de a beneficia de alegeri corecte și democratice ale organelor de conducere. În acest context, se constată că desfășurarea alegerilor a avut loc în strictă conformitate cu prevederile statutare, procedurile și modul stabilit de participanții la adunări/conferințe, fiind tratate echitabil și imparțial toate candidaturile înaintate atât în organele sindicale de conducere cât și organele de control.

Urmare alegerilor desfășurate în perioada raportată, au fost aleși 20 președinți noi ai OSP și realeși 39 președinți pentru mandatul următor.

De menționat, că în acest exercițiu de importanță majoră pentru organele de conducere ale OSP, echipa Federației a acordat președinților OSP sprijin organizator-metodic consistent, în vederea desfășurării conforme ale acestora și a participat practic la toate ședințele în cauză. Reprezentanții Federației prezenți la ședințe, au apreciat înalt activitatea comitetelor sindicale în perioada mandatelor exercitate și eforturile întreprinse în susținerea constantă a drepturilor și intereselor salariaților, precum și promovarea parteneriatului social, iar în semn de apreciere cei mai activi membri de

sindicat, care prin atitudine loială și profesionistă au contribuit la rezultatele obținute au fost menționați cu diplome de excelență și de merit ale Federației.

Evaluarea activităților desfășurate de către organele electiv de conducere denotă faptul că prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” au fost respectate în totalitate (tabelul nr. 32).

Tabelul nr. 32. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale

Tipul de reuniuni, întruniri	2020	2021	2022	2023	2024
Congrese	-	-	-	-	-
Ședințele Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”	2	1	2	2	2
Ședințele Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”	6	6	6	6	6
Ședințele organelor electiv ale organizațiilor sindicale primare	1439	1381	1367	1461	1365

În această ordine de idei se constată că a fost respectată frecvența convocării ședințelor organului executiv de conducere al Federației în perioada dintre Congrese. Astfel, pe parcursul anului 2024 au fost convocate 2 ședințe ale Consiliului Republican, ordinară și extraordinară, cea de a doua fiind la propunerea Biroului Executiv al Federației, în legătură cu necesitatea alegerii președintelui interimar al Federației Sindicale „Sănătatea” pe durata mandatului funcției predecesorului.

La fel, pe parcursul anului 2024 au fost respectate prevederile statutare vizând periodicitatea convocării ședințelor organului executiv de conducere al Federației în perioada dintre ședințele în plen ale Consiliului Republican. În acest sens, au fost convocate 6 ședințe ale Biroului Executiv, în cadrul cărora au fost dezbătute un șir de subiecte de importanță majoră asupra realizării obiectivelor propuse, inclusiv conformitatea activităților desfășurate de către organizațiile sindicale de toate nivelurile în contextul respectării prevederilor Statutului Federației și asigurării realizării Hotărârilor aprobate.

Reieșind din datele prezentate de către liderii sindicali, se constată că pe parcursul anului 2024, organizațiile sindicale primare au desfășurat 1365 ședințe ale organelor executive de conducere, în cadrul cărora au fost examinate un șir de chestiuni, inclusiv:

- negocierea Contractelor colective de muncă și ale Acordurilor suplimentare la Contractele colective de muncă;
- respectarea prevederilor Contractelor colective de muncă la nivel de unitate;
- recrutarea membrilor de sindicat și motivarea apartenenței la sindicat;
- respectarea normelor privind salarizarea angajaților;
- respectarea normelor privind sănătatea și securitatea în muncă;
- acordarea înlesnirilor, compensațiilor și altor garanții sociale;
- premiarea și acordarea ajutorului material;
- organizarea odihnei și întremării sănătății salariaților și a copiilor membrilor de sindicat;
- stimularea muncii și acordarea concediilor suplimentare activului sindical
- organizarea activităților culturale, sportive și de divertisment;
- evaluarea activității organizației sindicale etc

-

În perioada anului 2025, în domeniul activității organizatorice, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova se va concentra asupra următoarelor activități:

1. Majorarea ratei de sindicalizare pe ramură cu 5%.
2. Acoperirea a cel puțin 80% din salariații fiecărei organizații sindicale primare cu negocieri colective (contracte colective de muncă).
3. Monitorizarea realizării obiectivelor Programului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2020-2025, adoptat de Congresul VII din 23.10.2020, cu referire la consolidarea, fortificarea și solidarizarea membrilor de sindicat.

4. *Monitorizarea continuă a respectării de către organizațiile sindicale primare a prevederilor Statutului și hotărârilor organelor de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.*
5. *Consolidarea structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, prin promovarea unității și coeziunii în cadrul organizațiilor sindicale primare.*
6. *Promovarea măsurilor eficiente de comunicare privind beneficiile apartenenței la sindicat și alinierea strategiilor organizaționale cu nevoile variate ale membrilor, în scopul sporirii motivației în rândul salariaților, în special din instituțiile în care se atestă un nivel redus de sindicalizare, precum și menținerea membrilor existenți.*
7. *Acordarea sprijinului necesar liderilor organizațiilor sindicale primare, în special din rândul celor noi aleși, în scopul îmbunătățirii abilităților în domeniul organizării sindicale.*
8. *Acordarea suportului metodic liderilor organizațiilor sindicale primare, mandatul cărora expiră în perioada anului 2025, în scopul organizării întrunirilor de dare de seamă și alegeri, în conformitate cu prevederile statutare.*
9. *Acordarea suportului metodic la crearea organizațiilor sindicale primare, la necesitate.*
10. *Inițierea proiectului de implementare a formatului electronic de evidență a membrilor de sindicat, în scopul facilitării gestionării datelor și îmbunătățirii accesului la informații.*

CAPITOLUL IX

ACTIVITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE SINDICALĂ

Puterea unui sindicat depinde de unitatea, solidaritatea și devotamentul membrilor săi. Aceste calități individuale și colective, aceste valori sindicale se formează prin educație și formare sindicală, puțin câte puțin, iar rezultatele se observă pe termen lung. Membrii sindicatului au nevoie de cunoștințe și abilități necesare pentru ași apăra interesele la locul de muncă și în societate.

Scopul programului educațional constă în fortificarea sindicatului, creșterea numărului de membri activi și atașamentului acestora față de activitatea sindicală. Activitatea educațională s-a axat prioritar pe instruirea viitorilor lucrători medicali și membri de sindicat, instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă, managementul stresului și arderea profesională, managementul sindical, comunicarea asertivă în activitatea sindicală, rolul și locul sindicatului în administrarea unității, unele aspecte ale raporturilor de muncă etc.

În acest scop au fost organizate:

I. Cinci seminare de instruire în domeniul raporturilor de muncă pentru tinerii absolvenți ai Centrului de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”, la care au participat 377 elevi.

Tematica seminarelor a cuprins următoarele subiecte:

1. Raporturile de muncă;
2. Dreptul tinerilor;
3. Negocierea și încheierea contractului individual de muncă;
4. Stabilirea timpului de muncă, de odihnă și a concediilor anuale de odihnă pentru lucrătorii din sectorul sănătății și rolul sindicatului în procesul de negociere a facilităților și garanțiilor sub acest aspect;
5. Remunerarea muncii lucrătorilor medicali;
6. Managementul stresului și arderea profesională.

II. Forumul organizațiilor sindicale ale studenților și rezidenților sub genericul: „Tinerii studenți azi – viitorii lideri europeni mâine”, la care au participat, timp de trei zile, 68 tineri din instituțiile de învățământ medical din republică.

III. Forumul de tineret, organizat de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, cu genericul „Rolul tinerilor în societate”, la care au participat și reprezentanții organizației de tineret ai Federației.

Federația a continuat, în anul de referință, instruirea reprezentanților sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă. Au fost instruiți 54 de președinți și activiști sindicali, majoritatea fiind reprezentanți ai Centrelor de Sănătate din sectorul rural. Toți au trecut testarea cu succes, obținând certificatele respective de instruire în domeniu, nivelul I.

În legătură cu expirarea mandatului organelor de conducere ale organizațiilor sindicale membre ale Federației, precum și începerea campaniei de raportare și alegeri, a fost organizată instruirea liderilor sindicali în domeniul respectiv.

Tematica a cuprins următoarele:

1. Arta comunicării și prezentării eficiente;
2. Structura rapoartelor Comitetului sindical și Comisiei de cenzori;
3. Regulamentul și alte acte privind convocarea, organizarea și desfășurarea adunărilor/conferințelor de raportare și alegeri;
4. Statute și structuri sindicale. Comentarii privind modificările legislației în domeniu etc.

A fost lansat cursul de instruire a activului sindical, referitor la implementarea Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 190, privind eliminarea violenței și hărțuirii în lumea muncii. Scopul instruirii constă în sporirea competențelor reprezentanților sindicatului pentru a înțelege noțiunile de violență și hărțuire în lumea muncii, și a identifica diferite tipuri de violență și hărțuire cu care se confruntă lucrătorii, contribuind eficient la realizarea măsurilor de protecție a membrilor de sindicat.

Au fost organizate seminare de instruire a angajaților, membri de sindicat din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și a liderilor sindicali din

unitățile medico-sanitare din municipiul Chișinău în domeniile raporturilor de muncă, comunicării asertive în activitatea sindicală, managementului stresului și arderii profesionale, locul și rolul sindicatului la administrarea unității pentru apărarea drepturilor și intereselor membrilor de sindicat.

În anul de referință, Federația a organizat și a desfășurat 15 activități educaționale și de formare sindicală, la care au participat circa 700 de lideri și activiști sindicali, viitori lucrători medicali și membri de sindicat. Activitatea educațională sa axat prioritar pe instruirea viitorilor lucrători medicali și membri de sindicat, o investiție în viitorul sindicatului. Federația a beneficiat de o susținere financiară solidă (de 229959 lei) a activităților educaționale și de formare sindicală din partea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Obiective pentru realizare în următoarea perioadă:

1. *Lansarea programului educațional complex, pentru liderii sindicali noi aleși „Parteneriatul social în sfera muncii. Negocierile colective”.*
2. *Continuarea activităților educaționale pentru studenți, rezidenți și elevi din instituțiile de învățământ medical, privind drepturile sindicale, drepturile tinerilor, raporturile de muncă etc.*
3. *Organizarea meselor rotunde cu specialiștii subdiviziunilor resurse umane din cadrul unităților medicale, cu scopul de informare și instruire a acestora pe subiecte de parteneriat social în sfera muncii și negocieri colective, garanții și înlesniri stabilite pentru membrii de sindicat.*
4. *Organizarea activităților educaționale pentru membrele Consiliului de Femei al Federației.*
5. *Participarea reprezentanților Federației la activitățile educaționale organizate la nivel național și internațional*
6. *Elaborarea programelor educaționale, agendelor și organizarea seminarelor tematice:*
 - *managementul sindical. Liderșip;*
 - *protecția social-economică a salariaților;*
 - *securitatea și sănătatea în muncă;*
 - *contracararea violenței și hărțuirii la locul de muncă;*
 - *managementul stresului și arderea profesională;*
 - *comunicare și psihologie în negocieri. Conflictologie.*

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA ORGANIZAȚIEI DE TINERET

Tinerii specialiști din domeniul sănătății reprezintă viitorul sistemului medical, iar implicarea lor activă în viața sindicală contribuie la dezvoltarea unei generații profesioniste și bine pregătite pentru provocările din domeniu. Organizația de tineret a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova reunește membri entuziași și dornici să participe la îmbunătățirea condițiilor de muncă și la promovarea drepturilor tinerilor angajați din sistemul medical.

Activitatea Organizației de tineret este diversificată și include acțiuni de promovare a drepturilor sociale și profesionale ale tinerilor specialiști, participarea la negocieri colective, desfășurarea de seminare informative și organizarea de evenimente culturale și sportive. De asemenea, membrii Organizației de tineret se implică activ în proiecte de voluntariat, acțiuni de solidaritate și campanii sociale menite să aducă un impact pozitiv asupra comunității.

Unul dintre obiectivele principale ale Organizației este asigurarea unei tranziții mai ușoare de la studiile universitare către piața muncii. Prin seminare și ateliere de lucru, tinerii sunt informați despre drepturile lor la locul de muncă, despre contractele colective și individuale de muncă, precum și despre importanța negocierii condițiilor de angajare. Totodată, se pune un accent deosebit pe protejarea intereselor tinerilor specialiști în fața provocărilor profesionale și economice.

Tinerii sindicaliști organizează periodic campanii de sensibilizare cu privire la importanța unui sistem de sănătate echitabil și funcțional. Aceste inițiative includ proiecte precum „Drepturile tinerilor angajați în sănătate”, „Securitatea și sănătatea la locul de muncă” și „Promovarea echității salariale pentru tinerii specialiști”. Prin aceste acțiuni, Organizația de tineret contribuie la conștientizarea problemelor cu care se confruntă tinerii din domeniul sănătății și la identificarea soluțiilor viabile.

Un alt aspect important al activității Organizației îl reprezintă schimbul de experiență și colaborarea cu alte organizații de tineret din țară și de peste hotare. Aceste parteneriate facilitează dezvoltarea profesională a membrilor și le oferă oportunități de participare la programe internaționale, schimburi de bune practici și mobilități academice.

Pe lângă implicarea sindicală, membrii Organizației de tineret participă la competiții sportive, evenimente culturale și activități recreative care consolidează spiritul de echipă și creează o comunitate unită. De asemenea, sunt desfășurate campanii de sănătate publică, cum ar fi acțiuni de donare de sânge, educație pentru sănătate și sprijin pentru categoriile sociale vulnerabile.

Prin toate aceste activități, Organizația de tineret din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova își propune să creeze un mediu favorabil dezvoltării profesionale și personale a tinerilor specialiști din domeniul medical, asigurându-le un start solid în carieră și susținere continuă în parcursul lor profesional.

Obiective pentru următoarea perioadă:

- 1. Elaborarea propunerilor privind crearea condițiilor de activitate și de trai pentru tinerii profesioniști din domeniul medical membri de sindicat și familiile acestora.*
- 2. Acordarea ajutoarelor materiale pentru odihna și întremarea sănătății tinerilor sindicaliști, cu precădere, a specialiștilor cu stare materială precară.*
- 3. Organizarea seminarelor de informare cu privire la prevederile actului de negociere a Contractului individual de muncă și a Contractului colectiv de muncă.*
- 4. Elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea situației tinerilor sindicaliști din domeniul medical pe piața muncii.*
- 5. Acordarea suportului juridico-social tinerilor studioși și specialiștilor-debutanți membri de sindicat.*
- 6. Crearea unei comunicări permanente și durabile cu organizațiile de tineret din Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”, colegiile din țară și implicarea în proiecte comune.*

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA COMISIEI DE CENZORI

Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în perioada de referință, a activat în componența aprobată de Congres: Maia Țiberneac – președinte, Claudia Grișco – vicepreședinte, Nina Pavlov, Raisa Muntean și Ecaterina Ciumac – membri ai Comisiei.

În această perioadă, Comisia și-a propus să efectueze un șir de revizii privind activitatea financiară a comitetelor sindicale și a Executivului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Pe parcursul anului, au fost vizitate 21 de organizații sindicale, în special din instituțiile republicane, iar, din păcate, mai puține din raioanele țării.

Totodată, Comisia de cenzori, conform tradiției anilor precedenți, a verificat activitatea comitetelor sindicale și a oferit suport consultativ pentru toate aspectele activității sindicale în instituțiile vizitate. Rezultatele verificărilor au fost consemnate în actele de revizie și control financiar, în procesele-verbale întocmite și au fost discutate cu liderii sindicali. Activitatea financiară a organizațiilor sindicale supuse controlului respectă, în marea majoritate, prevederile statutare privind gestionarea resurselor. Neconformitățile identificate în câteva organizații au vizat în principal nerespectarea normelor statutare referitoare la convocarea adunărilor anuale de dare de seamă și la periodicitatea ședințelor comitetelor sindicale. Prevederile Nomenclatorului dosarelor, aprobat de Biroul Executiv al Federației, sunt respectate în toate instituțiile vizitate.

În toate organizațiile sindicale, cererile pentru ajutor material predomină, iar resursele financiare utilizate în acest scop sunt în continuă creștere. Totodată, fondurile alocate pentru instruirea și informarea membrilor de sindicat, activitățile sportive, birotică, organizarea sărbătorilor profesionale și a jubileelor sunt utilizate conform devizului de cheltuieli întocmit la începutul anului. Se remarcă, din păcate, o tendință în creștere de părăsire a sindicatelor de către lucrătorii medicali, situație fără precedent fiind retragerea lucrătorilor IMSP CNAMUP din componența Federației. Subliniem încă o dată importanța comunicării eficiente și a informării membrilor de sindicat privind activitatea și realizările Federației.

Comisia de cenzori a examinat toate actele de revizie și control financiar prezentate Biroului Executiv, concomitent cu rapoartele financiare anuale. În urma examinării, s-a constatat că majoritatea comisiilor de cenzori efectuează anual controale privind utilizarea transparentă, corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale. Organizațiile sindicale respectă prevederile articolelor 77 și 78 ale Statutului privind colectarea și transferul cotizațiilor sindicale.

Au fost încheiate acorduri de muncă cu contabilii unităților medicale pentru încasarea și transferul cotizațiilor sindicale.

Regulamentul privind administrarea bugetului sindical este respectat în organizațiile teritoriale și asociații, contribuind la îmbunătățirea gestionării resurselor financiare și materiale.

În ceea ce privește administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat, s-a constatat că prevederile Hotărârii Guvernului nr. 290 din 19.04.2010 sunt respectate în majoritatea cazurilor. Totuși, s-au înregistrat 5 cazuri de returnare a biletelor de tratament balneosanatorial din cauza completării incorecte.

Numărul biletelor de tratament oferite din fondurile asigurărilor sociale este în scădere, însă decizia Biroului Executiv al Federației de a susține financiar achiziția acestora (50% din cost acoperit de membrul de sindicat și 50% de Federație) contribuie la întremarea sănătății salariaților. În perioada de referință, 760 de persoane au beneficiat de tratament balneosanatorial, în valoare totală de 3869861 lei, la sanatoriile „Nufărul Alb” (Cahul), „Struguraș” (Dubăsari), „Codru” (Călărași), „Bucuria-Sind” (Vadul lui Vodă), „Dnestr” (Camenca). Nu s-au înregistrat nereguli în repartizarea biletelor de odihnă pentru copiii angajaților membri de sindicat. Pentru anul 2024 au fost oferite 730 de bilete, în valoare de 1.942.000 lei. De asemenea, au fost acordate ajutoare materiale în sumă de 4.329.500 lei, în semn de solidaritate cu cei care au nevoie de susținerea noastră.

Pentru liderii sindicali și trezorerii noi aleși, Executivul Federației a organizat seminare de instruire la Institutul Muncii, cu participarea formatorilor sindicaliști de înaltă calificare. Ca rezultat al instruirii continue, multe dintre neconformități au fost eliminate.

Anual, Comisia de cenzori efectuează revizia Executivului Federației, iar în anul curent nu au fost depistate abateri de la prevederile statutare, regulamente sau cadrul legal.

Obiective pentru perioada următoare:

1. *Efectuarea controalelor, cel puțin o dată pe an, cu accent pe respectarea prevederilor statutare privind utilizarea transparentă și eficientă a resurselor;*
2. *Prevenirea încălcării Hotărârii Guvernului nr. 290 din 19.04.2010 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial;*
3. *Informarea organelor sindicale și a membrilor cu privire la neregulile constatate și măsurile de remediere.*